কিশলয়

বিশেষ সংখ্যা : ১৭ জানুৱাৰী 202

অসমীয়া বিভাগ, বৈখাজি কলে

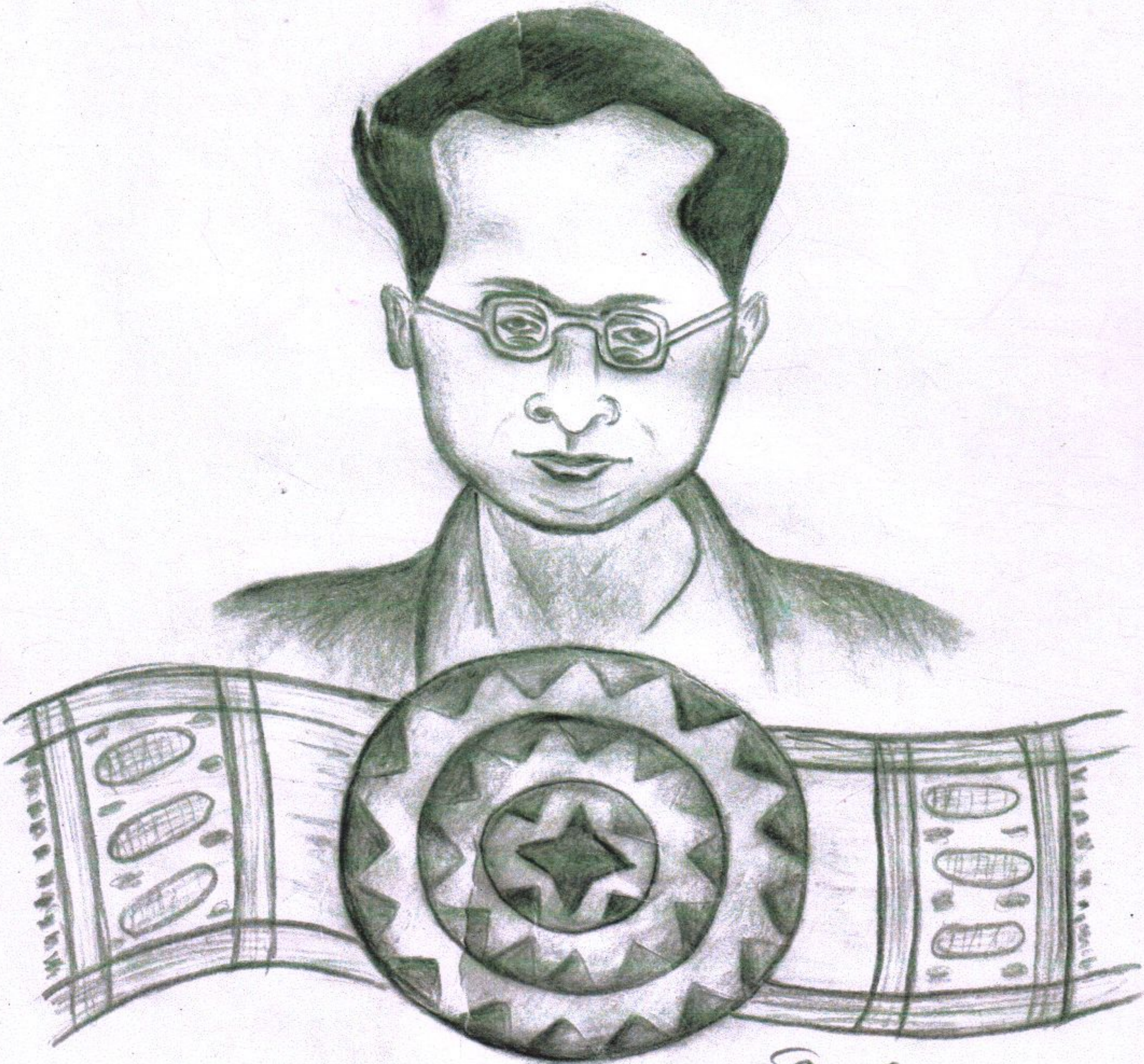

সম্পাদিকা
অনু দত্ত
সহঃ সম্পাদক
কমল ক্লালি

কিশলয়

বিশেষ সংখ্যা; ১৭ জানুৱাৰী, ২০২১

সম্পাদনা সমিতি :

তত্বাৱধায়িকা	:	অনুপমা চুতীয়া
উপদেষ্টা মণ্ডলী	:	ড° বিভা দত্ত নেওগ (বিভাগীয় প্ৰধান) ড° উৎপলা দেৱী (সহযোগী অধ্যাপিকা) ড° বুদ্ধেশ্বৰ কোঁচ (সহকাৰী অধ্যাপক) সুৰেশ দেৱনাথ (অংশকালিন অধ্যাপক)
সম্পাদিকা	:	অনু দত্ত
সহ: সম্পাদক	:	কমল কুলি
সদস্য/সদস্যা	:	অসমীয়া বিভাগৰ সমূহ ছাত্ৰ - ছাত্ৰী
বেটুপাত	:	হেনাৰি ফুকন
অংগ সজ্জা	:	হেনাৰি ফুকন
অক্ষৰ বিন্যাস	:	নৱজা সোনোৱাল, বৃষ্টিৰেখা দত্ত পাৰিনীতা দত্ত, নিলাক্ষী দাস, অনু দত্ত
প্ৰস্তুত কৰ্তা	:	অসমীয়াৰ বিভাগ, বৈমণ্ডি মহাবিদ্যালয় ।

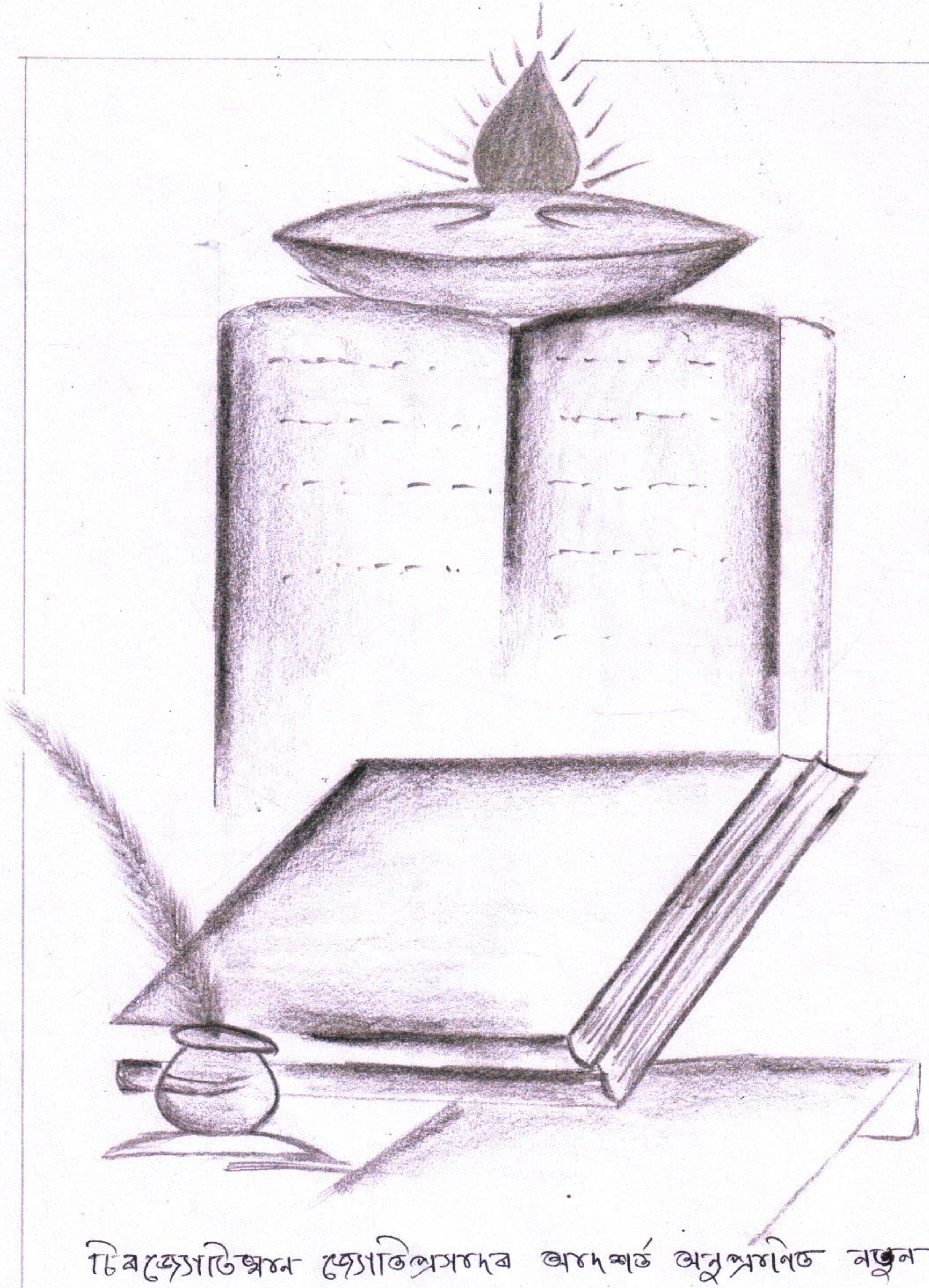

চিৰজ্যোতিষ্মান জ্যোতিপ্ৰসাদৰ আদৰ্শত অনুপ্ৰাণিত নতুন প্ৰজন্মৰ হাতত ।

সূচীপত্ৰ

- বিভাগীয় প্ৰধানৰ কলম — ১
- পুনঃনিৰ্মাণ শৈলীৰে শোণিত কুঁৱৰী নাটক — সুৰেশ দেৱনাথ — ৩
- জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালাদেৱৰ নাটকৰ এটি চমু আভাস — নাচৰিনা আমিন — ৭
- কাৰেঙৰ লিগিৰী নাটকত গীতৰ প্ৰয়োগ — নকজা পেলোৱাল — ১০
- ৰূপালীম নাটকত প্ৰযুক্তি — মৃণাল চুতীয়া — ১৩
- মা, আজি মই (কুসুমৰ সপোন) কবি- জ্যোতি প্ৰসাদ আগৰৱালা — কমল কুলি — ১৮
- ৰূপকোঁৱৰ (কবিতা) — পূৰ্বজ্যোতি চমুৱা — ২৫
- জ্যোতি (কবিতা) — বেদান্ত গগৈ — ২৬
- হে চিৰনমস্য আলোক সন্ধানী (কবিতা) — ২৮
- জ্যোতিপ্ৰসাদৰ কবিতাৰ এটি সৰ্বাংগীণ আলোচনা — ৩০
- বিপ্লৱী জ্যোতিপ্ৰসাদ — শিৱালী দেৱী — ৩১
- জ্যোতিপ্ৰসাদৰ গীতৰ ভাষাতাত্ত্বিক বৈশিষ্ট্য — দিপশীখা চমুৱা — ৪১
- অসমীয়া চলচ্চিত্ৰ জগতলৈ জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালাদেৱৰ অৱদান — দেৱজিৎ দিহিঙীয়া — ৪৬
- দৃষ্টি — ৪৯

সম্পাদকীয়...

যিসকল ব্যক্তিৰ অহোপুৰুষাৰ্থ চেষ্টাত অসমীয়া সাহিত্য সংস্কৃতিৰ ৰবঘোঁট প্ৰতিষ্ঠা হ'ল সেই মহান ব্যক্তি সকলৰ ভিতৰত জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালা অন্যতম। মাত্ৰ চমু জীৱন কালতে তেওঁ অসমবাসীক প্ৰদান কৰি গ'ল - সাহিত্য - সংস্কৃতিৰ বিপুল অৱদান। তেওঁৰ সাহিত্য ৰাজিৰ মাজেৰে প্ৰতিফলিত হয় গভীৰ জীৱনাদৰ্শ। বিপ্লৱী কবি জ্যোতিপ্ৰসাদৰ সাহিত্য ৰাজিৰ অন্তৰালত দেখা যায় সেইসময়ৰ সমাজ ব্যৱস্থাক সংস্কাৰ কৰিবলৈ প্ৰয়াস কৰাৰ প্ৰতিচ্ছবি। যুৱসমাজক যদি সমাজ সংস্কাৰৰ মূল হিচাপে ধৰা হয় তেন্তে জ্যোতিপ্ৰসাদৰ সাহিত্যৰাজিৰ অধ্যয়নৰ প্ৰাসংগিকতা আছে।

বিপ্লৱী জ্যোতিপ্ৰসাদৰ বিপ্লৱ আছিল হিংসা আৰু দুষ্কৃতিৰ বিৰুদ্ধে। যিয়ে মানুহৰ মাজত বিভেদ সৃষ্টি কৰে, মানুহক মানুহৰ পৰা বৰ্বৰতা ফাললৈ নমাই লৈ যায়, যি মানুহৰ জীৱনক দুখময়, ব্যাধিময়, দুৰ্নীতিময় কৰি নিৰানন্দ কৰি তোলে, মানুহক মানৱতাহীন কৰি পিশাচ কৰে, অসুৰ কৰে, যি মানুহৰ সুখ-শান্তি, আনন্দ শেষ কৰি মানুহক পৰিণত কৰে ভোগবাদী, স্বাৰ্থপৰ, হৃদয়হীন মানুহলৈ, যিয়েই জ্যোতিপ্ৰসাদৰ ভাষাত দুষ্কৃতি। বৰ্তমানসময়ত এনে এটা বিপ্লৱৰ প্ৰয়োজন হৈছে। য'ত মানুহৰ মনত সংস্কৃতিৰ চেতনা জাগ্ৰত কৰি দুষ্কৃতিৰ বিনাশ কৰিব পাৰি।

জ্যোতিপ্ৰসাদৰ বাবে সংস্কৃতি প্ৰতিষ্ঠাৰ মূল আছিল "প্ৰেম"। সেইবাবেই ৰূপালীম, কাৰেঙৰ লিগিৰী

ইত্যাদি নাটকৰ মাজেৰে প্ৰেমৰ প্ৰতিফলন ঘটাই বিপ্লৱ সৃষ্টি কৰিছিল। সমাজ সংস্কাৰৰ সুন্দৰ নিদৰ্শন প্ৰতিফলিত কৰাইছে। কপালীম নাটকত কপালীমৰ মনৰ বিৰুদ্ধে যে অনিৰুদ্ধই কপালীমক বলাৎকাৰ নকৰা অংশটুৱে যুৱসমাজ দেখুৱাইছে মহান আদৰ্শ। তেওঁ দেখুৱাইছে যে নাৰীৰ মন আৰু প্ৰেম অবিহনে যে শৰীৰটো মহিমাবিহীন শূন্যপাত্ৰ পান কৰা দৰেই অৰ্থহীন।

সামাজিক আৰু ৰাজনৈতিক দিশৰ প্ৰতিও তেওঁৰ জীৱনাদৰ্শৰ প্ৰাসংগিকতা আছে। তেওঁ গাঁৱৰ ল'ৰা গাঁৱে গাঁৱে বন্তি জ্বলাই যাঁও আমি, "গাঁৱলীয়া ছোৱালী মই নেৰালি" ৰ দৰে গীত লিখি গাঁৱৰ যুৱক-যুৱতীক জ্ঞানৰ আলোকেৰে উদ্ভাসিত কৰি তুলিছিল। জাতি, ধৰ্ম, বৰ্ণ, জাতি, ধৰ্ম, বৰ্ণ নিৰ্বিশেষে সকলো এক হোৱাটো তেওঁ কামনা কৰিছিল। ৰাজনৈতিক আৰু ধৰ্মীয় অৱিয়া-অবীয়ে সংস্কৃতিৰ ভেটি থৰক বৰক কৰি তোলে। তেওঁ কৈছে -

যি কি ধৰ্ম নহওক তোৰ / বামুন শূদ্ৰ যিয়েই নহৱ / হিন্দু বা মুছলমান / বৌদ্ধ হ'ব, খৃষ্টান হ'ব / মনত ৰাখিবি তই অসমৰ ন জোৱান। তেওঁৰ এই আহ্বান বৰ্তমান সময়তো আঁচাকৈয়ে প্ৰাসংগিক।

বৰ্তমান সময়তো সামাজিক ধৰ্মান্ধ কৈ ব্যক্তি স্বাৰ্থক কেন্দ্ৰ কৰি কিছু ৰাজনৈতিক নেতা ওলাই আহিছে। সেয়েহে পৰিপ্ৰেক্ষিতত শংকৰদেৱ, জ্যোতি, বিষ্ণু ইত্যাদিৰ আদৰ্শৰ পৰা আঁতৰি অহা উপক্ৰম হৈছে। গতিকে সময় থাকোঁতেই ইয়াৰ চিন্তা চৰ্চাৰ প্ৰয়োজন আছে। কেৱল জন্মদিন, মৃত্যুবাৰ্ষিকী অনুষ্ঠান পাতি এটা বা দুটা গীত বা কবিতাৰে সোঁৱৰণ কৰিলেই প্ৰকৃত শ্ৰদ্ধা নুবুজায়।

জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালা জীৱন দৰ্শনৰ গভীৰ তথ্যখিনিৰ জৰিয়তে ইয়াৰ আলোচনা কৰি যুৱসমাজ আগবাঢ়ি গলে নিশ্চয় এখন সুস্থ আৰু নিকা সমাজ গঢ়ি উঠিব।

শেষত, অসমীয়া বিভাগৰ দ্বাৰা প্ৰকাশিত "কিশলয় বিশেষ সংখ্যা 2021" প্ৰস্তুত কৰি উলিওৱাত যিসকলে সহায়ৰ হাত আগবঢ়ালে তেওঁলোকক এই আপাহতে অশেষ ধন্যবাদ জ্ঞাপন কৰিছোঁ। "কিশলয় বিশেষ সংখ্যা" দীৰ্ঘায়ু হওক এয়ে আমাৰ আশা আৰু যত্ন।

— অনু দত্ত

বিভাগীয় প্ৰধানৰ একলম:

আৰম্ভনিতে ইংৰাজী নৱবৰ্ষ আৰু ভোগালী বিহুৰ শুভকামনা জনাইছোঁ। শব্দৰ কৰ্ষণ আৰু মন্থনৰ চালুকীয়া অভ্যাস এদিন পৈণত হয়গৈ। তাৰ উৎকৃষ্ট নিদৰ্শন হ'ল অসমীয়া বিভাগৰ দ্বাৰা প্ৰকাশ হোৱা হাতে লিখা আলোচনী 'কিশলয়'। বিজ্ঞান আৰু প্ৰযুক্তিৰ যুগত হাতে লিখা আলোচনী এখনৰ গুৰুত্ব উপলব্ধি কৰা ব্যক্তি বা পাঠক হয়তো কমেই ওলাব। তৎসত্ত্বেও সৃজনীশক্তি বিকাশৰ উৰ্বৰ ক্ষেত্ৰ হ'ব পাৰে এনে হাতে লিখা আলোচনী। 'কিশলয়ে' কেৱল অসমীয়া বিভাগকে প্ৰতিষ্ঠিত কৰা নাই; অসমীয়া বিভাগৰ উদ্যোগত মহাবিদ্যালয়ৰ কলা আৰু বিজ্ঞান শাখা উভয়ৰে বিভিন্ন বিভাগত অধ্যয়নৰত ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ মনৰ মৰম লৈছে; প্ৰতিভা বিকাশৰ থল হৈ উঠিছে।

'কিশলয়'ৰ এই বৰ্ষৰ প্ৰথম সংখ্যাটি শিল্পী-দিৱস উপলক্ষে প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে সম্বহীয়া প্ৰচেষ্টাৰে আলোচনীখনৰ প্ৰস্তুতি-পৰ্বত আত্ম নিয়োগ কৰা দেখি আমি আনন্দিত হৈছোঁ। আধুনিক চিন্তা, চেতনা আৰু সৃষ্টিৰে সমৃদ্ধ ৰূপান্তৰৰ শিল্পী জ্যোতিপ্ৰসাদৰ শিল্পীসত্তাৰ গৰিমা চিৰযুগমীয়া। এই মহান শিল্পীজনক সুঁৱৰিবলৈ বা শ্ৰদ্ধা জনাবলৈ অনেক উপায় থাকিলেও 'কিশলয়'-এ চিত্ৰগাঁথৰ বোলেৰে একাঁজলি শ্ৰদ্ধা নিবেদন কৰাৰ লগতে স্মৰণ কৰিবলৈ আগবাঢ়িছে।

আমাৰ আশা – জ্যোতিপ্ৰসাদৰ ৰূপান্তৰৰ দৰ্শনে শিক্ষাৰ্থীসকলৰ জীৱনৰ বাট পোহৰাব। 'কিশলয়'ৰ

সম্পাদিকা প্ৰমুখ্যে খেলৰ বিদ্যাৰ্থীসকল সন্মানীয় শিক্ষকসকলৰ লগতে বেগাজী মহাবিদ্যালয়ৰ সন্মানীয় অধ্যক্ষ ড° দীপক কুমাৰ নেওগক অসমীয়া বিভাগৰ দ্বাৰা প্ৰকাশিত হাতে লিখা আলোচনী 'কিশলয়'ক টান ধৰি উঠিবলৈ আৰ্থিক সাহায্য প্ৰদানৰ আশ্বাস দিয়াৰ বাবে কৃতজ্ঞতা জনাইছোঁ।

বিদ্যাৰ্থীসকলৰ সৃজনীশীল আৰু উদ্ভাৱনীমূলক প্ৰতিভাৰ উত্তৰোত্তৰ বিকাশ কামনা কৰিলোঁ।

পুনঃনিৰ্মাণ শৈলীৰে শোণিত কুঁৱৰী নাটক

জ্যোতিপ্ৰসাদৰ একমাত্ৰ পৌৰাণিক নাটকখনৰ নাম হৈছে "শোণিত কুঁৱৰী"। এই নাটকখনৰ কাহিনীভাগ হৰিবংশ পুৰাণ আৰু শ্ৰীমদ্‌ভাগৱত পুৰাণত পোৱা যায়। এই পুৰাণসমূহৰ পৰা সমল লৈ অনন্ত কন্দলীয়ে 'কুমৰ হৰণ' আৰু পীতাম্বৰ কবিয়ে 'উষা পৰিণয়' কাব্য ৰচনা কৰিছে। হৰিবংশ পুৰাণ আৰু শ্ৰীমদ্‌ভাগৱত পুৰাণৰ দৰে 'কুমৰ হৰণৰ' ঘাই লক্ষ্য আছিল কৃষ্ণৰ শ্ৰেষ্ঠত্ব প্ৰতিপন্ন কৰা। বিষয়বস্তু অনুসৰি শ্ৰীকৃষ্ণৰ নাতি অনিৰুদ্ধক বাণ ৰজাৰ কন্যা উষাই সপোনত দেখি তেওঁক পাবলৈ উদগ্ৰীৱ হৈ পৰে। উষাৰ সখী চিত্ৰ-লেখাই জানিছিল মায়াবিদ্যা। তেওঁ দ্বাৰকালৈ গৈ মায়া-বিদ্যাৰে অনিৰুদ্ধক লৈ আহি বাণ ৰজাৰ অজ্ঞাতেই উষাৰ লগত মিলন সম্ভৱপৰ কৰি তোলে। বাণ ৰজাই এই কথা জনাৰ পাছত তেওঁ অনিৰুদ্ধক বন্দী কৰি ৰখাবলৈ প্ৰয়াস কৰে। শ্ৰীকৃষ্ণ তেওঁৰ নাতিয়েকক উদ্ধাৰ কৰিবলৈ শোণিতপুৰত উপস্থিত হয়। আনহাতে শিৱভক্তি বাণৰ স্তুতিত সন্তুষ্ট হৈ শিৱই আহি বাণৰ হৈ শ্ৰীকৃষ্ণৰ লগত যুদ্ধ কৰিবলৈ প্ৰস্তুত হয়। হৰি-হৰৰ এই যুদ্ধত হৰ পৰাস্ত হয় আৰু কৃষ্ণৰ শ্ৰেষ্ঠত্বতা স্বীকাৰ কৰে। হৰিবংশ পুৰাণ আৰু শ্ৰীমদ্‌ভাগৱত পুৰাণত থকা এই কাহিনীৰ পৰা উষা-অনিৰুদ্ধৰ প্ৰেমক বিষয়বস্তু লৈ 'শোণিত কুঁৱৰী' নাটকখন ৰচনা কৰিছে। নাট্যকাৰে হৰি-হৰ, উষা-অনিৰুদ্ধ, চিত্ৰলেখা, বাণাসুৰ,

নাৰদ, কুঁজী, বলোৰাম, সাত্যকি আদি পৌৰাণিক চৰিত্ৰসমূহ এই নাটকখনত উপস্থাপন কৰিছে। পৌৰাণিক চৰিত্ৰ অনুস-ৰিয়ে এই নাটকখনত উপস্থাপন কৰিছে। পৌৰাণিক চৰিত্ৰ অনুসৰিয়ে বাণক সুবহু ৰূপত নাটকখনত উপস্থাপন কৰিছে। নাটকত বাণক পোৱা যায় — পৰম শিৱ ভক্তৰূপে, বৰ-বীৰ্যত অনন্য এটা চৰিত্ৰ। সেয়েহে হৰিচন্দ্ৰ ভট্টাচাৰ্যই কৈছে, "উষা-অনিৰুদ্ধক কেন্দ্ৰ কৰিয়েই নাট্যবস্তু নিৰ্মিত হৈছে যদিও, বান ৰজাৰ চৰিত্ৰত সামোন অপৰিসীম শক্তি সম্পন্ন বীৰ-ৰূপে নায়কৰ লক্ষণ আৰোপিত হৈছে" অনিৰুদ্ধ চৰিত্ৰটো পুৰাণত থকা এটা উজ্জ্বল চৰিত্ৰ। পুৰাণৰ দৰে নাটকতো নাট্যকাৰে অনিৰুদ্ধ চৰিত্ৰটোক সাহস, বীৰত্ব, শৌৰ্য-বীৰ্য আদি গুণেৰে চিত্ৰিত কৰিছে। নাটকৰ চিত্ৰলেখা চৰিত্ৰটো পুৰাণৰ দৰে একে; মায়াবি-দ্যাত পাৰদৰ্শী, চিত্ৰবিদ্যাত সুদক্ষা, সংগীত বিদ্যাত পাৰ্গতা, নৃত্যপটিয়সী আৰু কলা-কৌশলী কিন্তু নাটকত সেই আটাইবোৰ গুণৰ অধিকাৰী চিত্ৰলেখাক বাস্তৱবাদীৰূপে উপস্থাপন কৰিছে। নাটকখনত চিত্ৰলেখাৰ ভূমিকা নায়ক-নায়িকাতকৈ কোনো গুণে কম নহয়।

জ্যোতিপ্ৰসাদৰ 'শোণিত কুঁৱৰী' নাটকখনত নাট্যকাৰৰ মৌলিকতাৰ স্বাক্ষৰ দেখা যায়। এই নাটকখনত অনিৰুদ্ধক সপোনত দেখা দিটো দৃশ্য নাট্যকাৰে সৃষ্টি কৰিছে সেয়া নাট্যকাৰৰ মৌলিক সৃষ্টি। নাটকত উষাই সপোনৰ মানুহজন সপোন ভগাৰ পাছত দেখা নাপাই কেনেকৈ হাবা-থুৰী খাইছে, চিত্ৰলেখাৰ আগত কেনেকৈ মনৰ ভাব ব্যক্ত

কৰিছে সেয়া অৰণ্যে কুমাৰ হৰণৰ লগত সাদৃশ্য থকা দেখা যায়। জ্যোতিপ্ৰসাদে নাটকৰ অনিৰুদ্ধক কৌশলেৰে চিত্ৰলেখাই অপহৰণ কৰা দেখুৱাইছে। পৌৰাণিক তথ্য মতে অনিৰুদ্ধক যাদুৰ বলেৰেহে চিত্ৰলেখাই অপহৰণ কৰিছে। এই নাটকখনত ভাগৱত বৰ্ণিত অপহৰণৰ কথাবোৰ নাট্যকাৰে পৰিহাৰ কৰিছে। ভাগৱতৰ স্বৰলুকী আয়াৰ বিপৰীতে চিত্ৰলেখাক চিত্ৰবিক্ৰেতা ৰূপত সজাই তোলাত ঘটনাটো বাস্তৱমুখী হৈ পৰিল। চিত্ৰলে-খাই অনিৰুদ্ধক হৰণ কৰা এই নতুন উদ্ভাৱনটো নাট্যকাৰৰ মৌলিকতাৰ উৎকৃষ্ট নিদৰ্শন।

অনিৰুদ্ধক নাগপাশত আবদ্ধ কৰাৰ পাছত সিকেইটা চিত্ৰ অংকন কৰিছে সেয়া পুৰাণৰ মতে একে। অৱশ্যে নাটক ৰচনাৰ প্ৰয়োজনত কিছুমান বিৱৰণ বাদ দিয়া হৈছে। বাণ ৰজা শিৱৰ ভক্ত বুলি চিৰপৰিচিত। 'কুমৰ হৰণ' আৰু উষা পৰিণয়ৰ মতে শিৱই বাণৰ হৈ প্ৰত্যক্ষভাৱে শ্ৰীকৃষ্ণৰ বিৰুদ্ধে যুদ্ধ কৰিছে। নাটকত কাব্য দুখনৰ স্থূল ভাৱ অনুযায়ন কৰি নাট্যকাৰে শিৱক বাণ ৰজাৰ দুৱাৰ ৰক্ষক পাতিছে; ইয়ো নাটকখনৰ এটা অভিনৱ দিশ। পুৰাণৰ মতে কথাবস্তু গ্ৰহণ কৰি নাট্যকাৰে নিজা ধৰণেৰে পৌৰাণিক চৰিত্ৰবোৰ উপস্থাপন কৰা দেখা যায়। উষা – অনিৰুদ্ধৰ গন্ধৰ্ব বিবাহটো নাটকখনত অতি বাস্তৱৰূপে অংকন কৰা দেখা যায়। তদুপৰি উষা – অনিৰুদ্ধৰ মিলনৰ পিছত বাণৰ ক্ৰোধ, বাণ আৰু অনিৰুদ্ধৰ যুদ্ধ, যুদ্ধত অনিৰুদ্ধক নাগপাশত আবদ্ধ কৰা, অনিৰুদ্ধৰ সন্ধানত যদুকুলৰ ব্যস্ততা, নাৰদৰ দ্বাৰা অনিৰুদ্ধৰ বন্দিত্বৰ সন্ধান আদি কথাবোৰ নাট্যকাৰে সম্পূৰ্ণ বাস্তৱধৰ্মীৰূপে উপস্থাপন কৰিছে। পৌৰাণিক বিষয়বস্তুটোকে নাট্যকাৰে আধুনিক প্ৰেক্ষাপটৰ উপযোগীকৈ আধুনিক চিন্তাৰে নাটকত স্থান দিছে। উষা - অনিৰুদ্ধৰ প্ৰণয় কথাক অতি ৰোমাণ্টিকভাৱেৰে চিত্ৰণ কৰিছে। নাটকখনত প্ৰকৃততে হৰি আৰু হৰৰ যুদ্ধৰ ঘটনাতকৈ উষা - অনিৰুদ্ধৰ প্ৰণয় কথাই বেছি প্ৰাধান্য লাভ কৰিছে। প্ৰাচীন সাহিত্যত বিষ্ণু আৰু দেৱতাৰ শ্ৰেষ্ঠত্বৰ ওপৰত সকলোবোৰ শক্তিক কেন্দ্ৰীভূত কৰি দেখুওৱাৰ বিপৰীতে জ্যোতিপ্ৰসাদে 'শোণিত কুঁৱৰী'ত ৰোমাণ্টিক প্ৰণয়সুলভ ত্যাগ, সত্য আৰু সৌন্দৰ্য্যত সকলো চৰিত্ৰ আৰু শক্তিক কেন্দ্ৰীভূত কৰিলেহি। এইখিনিতেই জ্যোতিপ্ৰসাদৰ মৌলিক

নাট্যপ্ৰতিভা প্ৰমাণিত হৈছে । নাটকৰ শেষত ঊষা-অনিৰুদ্ধৰ যি মিলন দেখুওৱা হৈছে আৰু তাৰ লগত চিত্ৰলেখাৰ যি মানসিক অৱস্থাৰ জৰিয়তে ৰোমাণ্টিক চিত্ৰ দেখুৱাবলৈ প্ৰয়াস কৰা হৈছে তাত নাট্যকাৰৰ মৌলিক সৃজনী প্ৰতিভাৰ স্বাক্ষৰ পোৱা যায় ।

— সুৰেশ দেৱনাথ ।
অংশকালীন অধ্যাপক ।
অসমীয়া বিভাগ ।

জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালাদেৱৰ নাটকৰ এটি চমু আভাস

অসমৰ সাংস্কৃতিক ক্ষেত্ৰসমূহত বিভিন্ন বৰঙণিৰ যোগেদি অসমৰ সাংস্কৃতিক বৰঘৰৰ চৌকী কৰা মহান মনীষীসকলৰ ভিতৰত অগ্ৰণী অন্যতম কলাকাৰ হ'ল জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালা। তেওঁৰ জন্ম হৈছিল ১৯০৩ চনত ডিব্ৰুগড়ৰ তামোলপুৰ চাহ বাগিচাত। পিতৃৰ নাম পৰমানন্দ আগৰৱালা আৰু মাতৃৰ নাম আছিল কিৰণময়ী আগৰৱালা। অসমীয়া ভাষা সাহিত্যৰ কবিতা, নাটক, প্ৰবন্ধ, সমালোচনা, শিশু-সাহিত্য আদি সকলো দিশতে তেওঁতে বৰঙণি আগবঢ়াই অসমৰ সাংস্কৃতিক ভঁৰাল চহকী কৰি থৈ গৈছে।

জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালাই তেনেই কম বয়সতে নাট্য সাহিত্য জগতত ভৰি দিছিল। তেওঁতৰ দ্বাৰা বিৰচিত নাটসমূহ হ'ল শোণিত কুঁৱৰী, কাৰেঙৰ লিগিৰী, ৰূপালীম, নিমাতী কইনা, সোণ-পখিলী, লভিতা, খনিকৰ, কনকলতা, সুন্দৰ কোঁৱৰ।

অভিয়া,

'শোণিত কুঁৱৰী' প্ৰথমখনি পৌৰাণিক আখ্যানসমূহৰ ৰোমান্টিক নাট। এইখন জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালাৰ বিৰচিত প্ৰথম পূৰ্ণাংগ নাট। ১৯২৭ চনত চৈধ্য বছৰ বয়সত পৌৰাণিক আৰু বুৰঞ্জীমূলক নাট অসমৰ দৰ্শক-পাঠক সকলৰ মাজত অতি জনপ্ৰিয় আছিল। জ্যোতিপ্ৰসাদেও অসমৰ এক অতি জনপ্ৰিয় বিষয় নাটকৰ পৌৰাণিক আখ্যানৰ আধাৰত তেওঁৰ প্ৰথম নাটখনি ৰচনা কৰে। কিন্তু পুৰণি আখ্যানসমূহৰ দৰে ইয়াত নাট্যকাৰৰ থাই উদ্দেশ্য হৰি-হৰৰ যুদ্ধ বা কৃষ্ণৰ মাহাত্ম্য দেখুওৱাটো নহয়। বৰঞ্চ

শোণিত কুঁৱৰী হৈছে উষা অনিৰুদ্ধৰ প্ৰেম কাহিনীত ৰোমাণ্টিকতাৰ বোল সনা আধুনিক ৰোমাণ্টিক নাটক। নাট্যকাৰে অসমৰ লোক-জীৱনৰ গীত-মাত, নৃত্যৰে নাটকখন সাৰ্থক কৰি তুলিছে। নাট্যকাৰে 'শোণিত কুঁৱৰী'ক অসমীয়া সংগীতৰ জগতৰ এখিলা লাগতিয়াল পাত বুলি দৃঢ়তাৰে কৈছে। প্ৰচলিত প্ৰথা অনুযায়ী উপযুক্ত পাত্ৰ নোপোৱাৰ বাবে বাণৰজাই উষাক অগ্নিগড়ত আৱদ্ধ কৰি ৰাখিছে। সেই কঠোৰ বন্দী সমাজৰ নিয়মৰ মাজতো প্ৰাণৰ সখী চিত্ৰলেখাৰ সহযোগত অনিৰুদ্ধৰ সৈতে উষাৰ গোপন প্ৰণয়ৰ বাতৰি পাই বাণৰজাই যুদ্ধ কৰিবলৈ উদ্যত হৈছে। এয়া পৌৰাণিক সমাজৰ যথাৰ্থ চিত্ৰ।

'কাৰেঙৰ লিগিৰী' আন এখন কাল্পনিক নাট। এইখন জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালাৰ দ্বাৰা ৰচিত দ্বিতীয়খন নাটক। সমাজখন সামন্তযুগীয় সমাজ, য'ত ৰজাৰ ইচ্ছাই আইন। শেৱালি, অনংগ নিষ্পেষিত জনৰ প্ৰতিনিধি। ৰাজগুৰুৰ স্বাৰ্থই সমস্ত ঘটনা নিয়ন্ত্ৰণ কৰিছে। প্ৰেমক প্ৰধান উপজীব্য হিচাপে লৈছে আৰু এনেদৰেই কাহিনীভাগ আগুৱাই গৈছে। প্ৰেমক কেন্দ্ৰ কৰি সৃষ্টি হোৱা কিছুমান সামাজিক আৰু মনস্তাত্ত্বিক সমস্যাৰ বিয়োগাত্মক পৰিণতিত নাটকখনৰ সামৰণি পৰিছে।

"ৰূপালীম"ৰ সমাজখনো কঠোৰ অন্ধকাৰপূৰ্ণ সমাজ। দেশৰ প্ৰজা, পিতৃ-অধিকাৰৰ বাবে জীৱন পাত কৰা ৰূপালীমে নিজৰ অস্তিত্ব বিসৰ্জন দিয়াৰ অপৰাধত তাইক দেশ মাতৃকাৰ খাতিৰে আত্মত বিসৰ্জন দিয়ে। ৰূপালীমৰ মায়াং'ৰ প্ৰতি থকা প্ৰেমলৈ ৰূপান্তৰিত হৈছে।

'লভিতা' জ্যোতিপ্ৰসাদৰ নাট্য পৰিক্ৰমাৰ শ্ৰেষ্ঠতম কীৰ্তি। নাটকখন বৃহৎ অসমীয়া সমাজৰ দ্বিতীয় বিশ্বযুদ্ধকালীন সমস্যাৰ এখনি বাস্তৱ চিত্ৰ। ইয়াত নায়ক গোটেই অসমীয়া সমাজখনেই। জনতাৰ শক্তিৰ ওপৰত আগৰৱাদেৱৰ প্ৰবল বিশ্বাস আছিল। লেখকে তেওঁৰ সমাজ সচেতনতাৰ পৰিচয় দাঙি ধৰিছে। যেতিয়া প্ৰগতিশীল লভিতাই গোলাপক কৈছে – "আজিকালিৰ ডেকা নহ'বা। আজিকালি উপাধ্যা সেই বুলিয়েই নে? তোমাৰ মনটো আজিৰ দিনতো দুকুৰি বছৰ আগৰদৰে। যি কথাটো সত্য বুলি ভাবা তাক সমাজৰ ভয়ত ক'বলৈ সাহ নাই। কৰিবলৈ সাহ নাই। তুমি ন'হবা আজিৰ দিনৰ ডেকা বুলি।" এই সংলাপসমূহৰ সত্যতা এতিয়াৰ দিনটো আছে।

জ্যোতিপ্ৰসাদৰ নাট্য পৰিক্ৰমাত এই গতিশীলতা লক্ষ্য কৰা যায়। সেই গতিশীলতা বিষয়বস্তু, কাহিনী, চৰিত্ৰ, সংলাপ, সংগীত সকলোতে।

'নিমাতী কইনা' নাটখন ৰূপকধৰ্মী হ'লেও নিমাতী মুখ ফুটাই মত ব্যক্ত কৰিব নোৱাৰা জনতাৰ প্ৰতীক। নাটখনিত শিল্পীৰ স্থান তথা ভূমিকা প্ৰতিষ্ঠা কৰাৰ প্ৰয়াস কৰা হৈছে।

অইন এখন নাট কনকলতা বৰুৱাৰ স্বাধীনতাৰ সংগ্ৰামৰ পটভূমিত ৰচিত এক অসমাপ্ত ৰলিল।

তেখেতৰ জ্বলন্ত সমস্যাৰ নাট ৰচনাৰ ভিত্তিয়েই আছিল প্ৰত্যক্ষ অভিজ্ঞতা। অদ্ভুতপূৰ্বলৈ গতি কৰা অবিৰাম যাত্ৰা জ্যোতিপ্ৰসাদৰ নাটসমূহত পৰিলক্ষিত হয়। সেয়ে হয়তো সেই নাটসমূহ আজিও জনপ্ৰিয়।

– নাচৰিনা আমিন
তৃতীয় ষাণ্মাসিক
অসমীয়া বিভাগ

কাৰেঙৰ লিগিৰী নাটকত গীতৰ প্ৰয়োগ

১৯৩৭ চনত প্ৰকাশিত জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালাৰ "কাৰেঙৰ লিগিৰী" নাটকখনত ৬০০ বছৰীয়া আহোম শাসন ব্যৱস্থাই গঢ় দিয়া এখন সামন্ত অসমীয়া সমাজৰ ছবি অংকিত কৰা হৈছে। য'ত ৰজা-প্ৰজা, মন্ত্ৰী, ডা-ডাঙৰীয়া, ফুকন, হাজৰীকা, কাড়ী-পাইক আদি অতি পৰিচিত জগতৰ লোকসকলক পোৱা যায়। সাধাৰণ প্ৰজাৰ ব্যক্তি স্বতন্ত্ৰ বোলা কোনো কথা সেই সমাজত নাথাকে। মূলতঃ পৰম্পৰাগত ধ্যান-ধাৰণাই তেনে এখন সমাজৰ অনুশাসনত অগ্ৰাধিকাৰ পায়।

জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালাৰ নাটকত সংগীতে এক নিৰ্দিষ্ট স্থান দখল কৰি আছে। তেওঁৰ আঠখন নাটকত সৰ্বমুঠ ৬২ টা গীত ব্যৱহৃত হৈছে। ইয়াৰে "কাৰেঙৰ লিগিৰী"ত আছে ৭ টা গীত আৰু এই গীতসমূহে নাটকৰ বিষয়বস্তু আগুৱাই নিয়াত, চৰিত্ৰৰ মানসিক ৰূপ দাঙি ধৰাত বিশেষভাৱে সহায়ক হৈ উঠিছে।

"কাৰেঙৰ লিগিৰী"ৰ প্ৰথম অংকৰ প্ৰথম দৰ্শনত লিগিৰী শেৱালীৰ কণ্ঠত নিচুকনি গীতৰ সুৰ আৰু অসমীয়া বিয়ানামৰ সুৰৰ এটি গীত দিয়া হৈছে।

"সোণৰে পালেঙত শো মনেওৰা
ধুনীয়া কোঁৱৰৰ ধুমটি নাইলে
কপাহৰে তলিচ পৰা মনেওৰা....
মতোনৰ দালিচা পাৰি দিম শুবলৈ ও মনেওৰা

শেৱালীৰ প্ৰেমাকুল অন্তৰৰ নিভৃত প্ৰদেশৰ পৰা ওলাই অহা এই গীতটিত ফুটি উঠিছে নিষ্পাপ হৃদয়ৰ কাতৰ আহ্বান, য'ত আছে কোঁৱৰৰ প্ৰতি অনামী ভালপোৱাৰ

অনুভূতি ।

তৃতীয় অংকৰ প্ৰথম দৰ্শনত সুদৰ্শন কণ্ঠত দিয়া হৈছে -

" মোৰে জীৱনৰে সখা কৃষ্ণ
এই বজাব কি সুৰে বেনু
কপালতে তোৰ কোনে আঁকি দিলে ইন্দ্ৰধনু...।"

এই গীতটিৰ দ্বাৰা জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালাৰ কৃষ্ণ উপাসনাই সাকাৰ ৰূপ লোৱা বুলি ক'ব পাৰি । অন্তৰৰ সত্যক প্ৰতিষ্ঠা কৰিবলৈ যে সুন্দৰ কোঁৱৰে নিজৰ পত্নী কাঞ্চনমতীক বিসৰ্জন দিয়াৰ সিদ্ধান্ত লৈ যেতিয়া ভাববিহ্বল হৈ পৰে, তেওঁৰ ভগ্নপ্ৰায় মনক প্ৰবোধ দিবৰ বাবে শান্তিদায়িনী মন্ত্ৰৰূপে নাট্যকাৰে এই গীতটি সংযোগ কৰিছে ।

চতুৰ্থ অংক প্ৰথম দৰ্শনত -
" বাৰিষাৰে ঘন ঘোৰ
বজালি প্ৰাণত মোৰ
কিনো উদাসীন সুৰ "

আকৌ, পঞ্চম অংকৰ প্ৰথম দৰ্শনত -
" খাউঁতীসুগীয়া ধলে মোৰ অ'
প্ৰানতে দিলা মোক মৰম কুমলীয়া
মনত সোঁৱৰনী সুৰদীয়া ।'

— গীত টোৱে নিৰ্বাসিত শেৱালিৰ অন্তৰতম প্ৰদেশৰ হাহাকাৰ, ভবিষ্যত আৰু প্ৰেমৰ সোঁৱৰনীৰ বিষাদ মধুৰ ছবি কেনে উজ্বল হৈ উঠিছে ।

সেইদৰে নাটকৰ সামৰণিত সুদৰ্শনৰ কণ্ঠত দিয়া হৈছে -

" অ সোৱৰণী সাঁথিবান দিয়া
শাঁত কৰি প্ৰানৰ অগানি....।" গীতটি ।

সুদৰ্শনৰ গীতৰ শ্ৰোতা হৈছে সুন্দৰ কোঁৱৰ আৰু অনন্তৰাম সৌৰৱনিত আছে জীয়া জুইৰ দৰে অন্তদাহী প্ৰেমৰ বিফল অনুভৱ।

ইয়াৰ বিপৰীতে ৰুনুক-জুনুক-টুনুক পোৱা

– "বনবীয়া আমি বনৰ চৰাই
ঘূৰে বনে ফুৰোঁ অনাই-বনাই।"... (৪ৰ্থ, ২য় দৰ্শন)

"পৰ্বতে ফুলিলে ৰঙানুকৈ ফুলে কলি।" (৫ম অংকৰ ২য় দৰ্শন)

– এই গীত দুটা শান্ত সমাহিত প্ৰাকৃতিক পৰিৱেশক ভাৱ-গভীৰ ৰূপ দিয়াত সহায়ক হৈ উঠিছে।

জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালাৰ ৭ খন নাটকৰ ভিতৰত ৰচনাৰ ক্ৰম অনুসাৰি "কাৰেঙৰ লিগিৰী" ২য় খন নাটক। আধুনিক অসমীয়া নাট্য-সাহিত্যত এই নাটকখন শ্ৰেষ্ঠতম নাটক হিচাপে স্বীকৃত হৈ আহিছে। বৰ্তমান সময়তো 'কাৰেঙৰ লিগিৰী' নাটকে স্বকীয় মহিমাৰে মহিমামণ্ডিত হৈ অসমৰ ইমূৰৰ পৰা সিমূৰলৈ মঞ্চাভিনয়ৰ যোগেদি দৰ্শকক মুগ্ধ কৰি ৰাখিবলৈ সক্ষম হৈছে।

– নুৰুজা সোনোৱাল
পঞ্চম ষাণ্মাসিক
অসমীয়া বিভাগ

ৰূপালীম নাটকত এভুমুকি

ৰূপকোঁৱৰ জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালাৰ "ৰূপালীম" নাটকত যৌৱনসুলভ প্ৰেমৰ উদ্দীপনা আৰু জীৱনৰ প্ৰতি শিল্পীসুলভ দৃষ্টিভংগীৰ স্পষ্টতা বিদ্যমান। এই নাটকখনৰ কাহিনী গঢ়ি তোলা হৈছে মধ্যযুগীয় পটভূমিত। ৰাকসী নামৰ বৌদ্ধ জনজাতিৰ সামন্তযুগীয় সমাজ জীৱনত ঘটা মানৱীয় ঈৰ্ষা আৰু সামাজিক নিয়মৰ কঠোৰতাই প্ৰেমৰ পথত অন্তৰায় হৈ কেনেকৈ ৰূপালীম নামৰ সুন্দৰী, নিষ্কলুষ ছোৱালীজনীক হত্যা কৰিবলৈ এই বিষয়বস্তুৰ গুৰুত্ব। ৰূপালীম নাটকৰ আৰম্ভণি অসমৰ পূব সীমান্তৰ পৰ্বতীয়া এখন সমাজৰ প্ৰকৃতিসুলভ পৰিৱেশত। নাটকখনৰ আৰম্ভণিটো অতি মোহনীয় এক ৰোমান্টিক আৱেশেৰে সেমেকা। পৰ্বতীয়া নৈৰ পানী ঝুৰলীৰ শিলত নাটকৰ নায়ক মায়াৱে হাতত পেঁপা লৈ বহি থাকোঁতেই "জিৰ জিৰ জিৰ জিৰ জিৰ জিৰ তাতে নিজৰি জিৰ জিৰ নিজৰি অ"। গীতটো ভাঁহি আহে। ৰূপালীমৰ কণ্ঠ নিঃসৃত এই গীত। গীতৰ সুমধুৰ স্বৰৰ মাজেদি মায়াৰ আৰু ৰূপালীমৰ দুখন হিয়াৰ প্ৰণয় মধুৰ পৰিৱেশত নাট্য কাহিনীৰ আৰম্ভ হৈছে আৰু নাটকখনৰ বিভিন্ন পৰিৱেশ আৰু মানসিকতাৰ পৰিচয় এনেবোৰৰ গীতবোৰে প্ৰতিফলিত কৰিছে।

"ৰূপালীম" নাটকখন সাতোটা অংকত বিভক্ত। অংকৰ মাজত দৃশ্যৰ বিভাগ নাই। সাতোটা অংকৰ মাজেদি নায়িকা ৰূপালীমৰ প্ৰণয়ৰ কৰুণ অৱস্থাৰ আৰু শেষত জমাবৰ মৃত্যু প্ৰদৰ্শন কৰিছে। নাটকখনৰ প্ৰথম অংকৰ ফুলৰ সুৰভি কোমল ৰোমান্টিক আৱেষ্টনীৰ মাজতে নাট্য

কাহিনীৰ সংঘাতৰ বীজ ৰোপন কৰা হৈছে। মায়াৱ আৰু জপালীমৰ পিতৃ জনাকাৰ উপস্থিতিতেই নাট্য কাহিনীৰ সংঘা- -তৰ বীজ ৰোপন কৰা হৈছে। মায়াৱ আৰু জপালীমৰ পিতৃ জনাকাৰ উপস্থিতিতেই নাট্য কাহিনীৰ সংঘাতৰ সূত্ৰপাতে। কাৰণ, জনাকাই মায়াৱক সকীয়াই দিলে যে জপালীমক বিয়া কৰাবলৈ হ'লে মায়াৱেই নিজে এটা বাঘ মাৰি বাঘৰ মূৰটো আনি জনাকাক দিব লাগিব। জপালীমৰ প্ৰতি থকা গভীৰ প্ৰেমৰ বিনিময়ত বাঘ হত্যা কৰাৰ কথা মায়াৱৰ বাবে সাধাৰণ। মায়াৱে পণ বান্ধি বাঘ মাৰিবলৈ যোৱা- -টোৱেই নাট্য কাহিনীৰ সংঘাতৰ অংকুৰ ফুটি উঠিছে।

দ্বিতীয় অংকত জনাকাৰ চাংঘৰৰ আগচোতালত জপালীম আৰু তাইৰ লগৰ অন্যান্য জকমী গাভৰু ছোৱালী তাঁত বোৱা, উৰালত ধান বনা কামৰ মাজতে যৌৱন সুলভ সুমধুৰ গীতৰ মূৰ্ছনা তুলি ধৰিছে। মূৰ্ছনাৰে মোহনীয় হৈ থকা পৰতে মায়াৱে এটা বাঘৰ কংকাল মূৰ আনি ধুমুচ মাটিত পেলালে। সেইখিনি পৰতে নায়কৰ প্ৰতিদ্বন্দ্বী চৰিত্ৰ ৰেনমিয়াঙৰ উপস্থিতি। দ্বিতীয় অংকত নাট্য কাহিনীৰ নায় মায়াৱৰ লগতে প্ৰতিদ্বন্দ্বী চৰিত্ৰ ৰেনমিয়াং আৰু প্ৰান্ত দেশ অধিপতি মনিমুক্তৰ সংঘৰ্ষৰ সূচনা হয়।

তৃতীয় অংকত জকমী ৰজাৰ ৰাজধানীৰ ৰাজকাৰেঙত কেইবাজনলৈ নানা বৰণৰে চিত্ৰ-বিচিত্ৰ খাটোলাত বহা ৰাগিত জকমী ৰজা মতলীয়া। চৌদিশে জকমী ডেকা-গাভৰু নৃত্য-গীতৰ লয়লাসে পৰিৱেশ ৰজনজনাই আছে। দ্বিতীয় অং ৰাজশক্তিৰে বলীয়ান মনিমুক্তই জনাকা আৰু মায়াৱক সেনাপ ৰেনমিয়াং আৰু সৈন্যৰ হতুৱাই মাৰিয়াই আঘাত কৰি জপা- -লীমক ধৰি লৈ গৈছে। কাৰণ জপৰ কুঁৱৰী জপালীমৰ ৰূপ লাৱণ্যত বিমুগ্ধ মনিমুক্ত জপালীমৰ জপত তৃষ্ণাতুৰ। তৃতীয় অংকত অসহায় জনাকাই জপালীমক উদ্ধাৰৰ বাবে জকমী ৰজাক অনুৰোধ জনায়। যদিও জনাকাৰ কথা বিশ্বাস কৰা নাই। কাৰণ, মনিমুক্ত জকমী ৰজাৰ ভনীয়েকক বিয়া কৰোৱাৰ কথাও প্ৰতিশ্ৰুতিবদ্ধ। জকমী ৰজাৰ দুৰ্বলতাৰ প্ৰতিবাদ কৰিছে।

ইতিভেনৰ ভূমিকাই তৃতীয় অংকত নাট্য কাহিনীৰ জটিলতা আৰু চৰিত্ৰৰ সংঘাত তীব্ৰতৰ হোৱাৰ বাট মুকলি কৰি দিছে। আনকি দুৰ্বল ৰুকমী ৰজাৰ অকৰ্মন্যতাক ধিক্কাৰ দি ইতিভেনে ৰূপালীমক মানিমুগ্ধৰ হাতৰ পৰা উদ্ধাৰ কৰিবলৈ সসৈন্য বীৰদৰ্পে সাজি কাচি ওলাল।

চতুৰ্থ অংকত দেখা গৈছে যে মানিমুগ্ধৰ ৰাজ-কাৰেঙৰ ৰাজকীয় সাজ-সজ্জাৰে সু-সজ্জিত কোঠাত বিষন্ন মনা ৰূপালীম আৰু কাষত মানিমুগ্ধৰ প্ৰেয়সী লিগিৰীৰ মুখত গীত আৰু হাতৰ বীনাত সুৰৰ মূৰ্চ্ছনা। এনে গীতিমুখৰ পৰিৱেশতেই ৰাজ-কাৰেঙৰ ভিতৰত আবদ্ধ ৰূপালীমৰ ওচৰত মানিমুগ্ধই কামনাৰ পশুত্বৰ প্ৰকাশ ঘটোৱা হৈছে আৰু মানিমুগ্ধৰ পশুত্ব প্ৰকাশৰ লগে লগে ইতিভেনৰ উপস্থিতি। অনিমুগ্ধৰ কাৰেঙত অনিমুগ্ধই ৰূপালীমৰ ৰূপ যৌৱন উপভোগ কৰিবলৈ উদ্যত হোৱাৰ সময়তে সসৈন্যে আৰু সশস্ত্ৰে ইতিভেনৰ উপস্থিতিয়ে নাট্যকাহিনীৰ সংঘাত তীব্ৰ কৰি তুলিছে। কাৰণ ইতিভেন ক্ৰোধান্বিত আৰু প্ৰতিশোধপৰায়ণা হৈ অনিমুগ্ধৰ ৰাজ কাৰেঙত সোমাইছে। চতুৰ্থ অংকত একালে নিজৰ প্ৰেমিক মানিমুগ্ধই ৰূপালীৰ প্ৰতি আকৃষ্ট হোৱাত প্ৰবল ঈৰ্ষা আৰু আনফালে নাৰীৰ ৰূপত বিবেকহীন হৈ পৰা মানিমুগ্ধৰ অন্যায় আচৰণৰ প্ৰতি তীব্ৰ বিদ্ৰোহ ঘোষণা এই দুই বিৰোধি ভাৱৰ দ্বন্দ্বত ইতিভেনৰ চৰিত্ৰই ৰূপালীম নাটকৰ চতুৰ্থ অংকক এক অভিনৱ সৌন্দৰ্য দান কৰিছে।

পঞ্চম অংকত দেখা গৈছে যে ইতিভেনে মানিমুগ্ধৰ ৰাজ্য আক্ৰমণ কৰাৰ পাছত মানিমুগ্ধৰ সৈন্যই ইতিভেনক বন্দী কৰাৰ পাছত মানিমুগ্ধই ৰুকমী ৰাজ্যত আক্ৰমণ

কৰাৰ পাছত মণিমুকুটে ৰুকমী ৰাজ্যত আক্ৰমণ কৰি তাৰ গাঁও সমূহ জ্বলাই দিছে। তেতিয়া দেখা যায় যে ৰুকমী ৰজা আৰু তেওঁৰ লেবেলা চেলেটা বৌদ্ধ সন্যাসীৰ সৈতে চাৰিজন ৰুকমী বিষয়াৰ সৈতে পলাই গৈ প্ৰান্ত-দেশৰ সীমাৰ ওচৰৰ এখন আগৰি জৰানিত থাকেঁগে। ৰুকমী ৰজা বৰ কাতৰ আৰু হতাশ হৈ পৰে। তেওঁ দুৰ্বল হোৱা বাবে ৰাজ্য গ'ল ৰাজ ভোগ গ'ল। লাওপানী ফাটিকাও নিমিলা হ'ল আৰু ইতিমধ্যে প্ৰাণৰো কোনো আশা ৰেখা নোহোৱা হ'ল। তেনেকৈয়ে ৰজাই বিষয়াসমূহৰ লগত আলোচনা কৰি থাকে।

ষষ্ঠ অংকত মণিমুকুটৰ প্ৰসাদৰ এটা সুসজ্জিত কোঠা। কোঠাটো দীঘল বহু দুৱৰলৈকে গৈছে। তাৰ খিখালে গোটেই দেৱাল জুৰি এখন বিৰাট গবাক্ষ। সেইখনেদি বহু দুৰলৈকে বিস্তৃত সুন্দৰ খুলনা দেখা গৈছে। ৰাতি কোঠাটোও গছাই গছাই শ শ প্ৰদীপ জ্বলোৱা হৈছে। মণিমুকুটে অতিকৈ শুভ্ৰ শুৱনি সাজ-পাৰ পিন্ধি শয্যাত একাষে হুজুনীসান চোৱালীয়ে হাতত বীণা কৰতাল আৰু বাঁহী লৈ ঐক্যতানত বাজনা বজাব লাগিছে। দুজনী লিগিৰীয়ে ফাটিকাবাকী সুৱাব লাগিছে। এই অংকতে বেনীমিয়াং আৰু মণিমুকুটৰ মাজত আলোচনা হয় যে বন্দীবোৰক প্ৰাণদণ্ড দিবৰ বাবে। এই অংকতে ৰূপালীমক মৃত্যুদণ্ড দিবৰ বাবেও আয়োজন কৰা হয় কাৰণ মণিমুকুটে ৰূপালীমক কামনাৰ বলি কৰিব নোৱাৰিলে।

সপ্তম অংকত ৰূপালীমক মুৰিবলৈ এখন প্ৰকাণ্ড কাঠৰ চিতা সজোৱা হৈছে। চিতাৰ ওপৰত ৰূপালীমক এটা খুঁটাৰ পাছলৈ হাত কৰি গোটেই গাতে জৰীৰে মেৰিয়াই খুঁটাৰে সৈতে বন্ধা হৈছে। চাৰিওফালে ৰুকমী সৈন্যই যাঠী-জোংবে ফিতাসন ঘেৰি হৈছে আৰু চিতাৰ দুই কাষত

আগভাগ লৈ পাঁচোটা পাঁচোটাকৈ দহোটা কাটে। সিহঁতে হাতত ধনু আৰু কাড় লৈ আদেশৰ অপেক্ষাত আছে। চিতাৰ চাৰিওফালে ৰুকমী তিৰোতা উৱল। চিতাৰ এফালে বুঢ়া জুনাখা অধোবদনে বহি আছে। মায়ৰ কন্দামুৱা হৈ বৰ অধীৰ, ব্যাকুল হৈ আছে। এই অন্তিম মুহূৰ্ততে ৰূপালীমক মৃত্যু দণ্ড দিয়া হয়। ইতিভেনক ভুল বুজাই যে ৰুকমীৰ তিৰোতাৰ সতীত্ব এটা ডকাইতৰ চৰণত উপহাৰ দি ৰূপালীম আকৌ ঘূৰি আহি দেশৰ সতীত্ব আসনত বহিব খোজে। সেইবাবে ইতিভিনে ৰূপালীমক মৃত্যু দণ্ড দিয়ে। ইতিভেনৰ ইংগিত পায় কঁড়ীয়া কেইটাই কাড় মাৰে। কেইজনমানে ৰূপালীমৰ গাত বিন্ধ মাৰি ৰূপালীমৰ মৃত্যু হয় আৰু চিতাত জুই লগাই দিয়ে। মায়াৰ অসহায় আৰু শোকত থৰকবাই বাগৰি পৰে আৰু জুনাখা মূৰ্চ্ছা যায়।

ৰূপালীম নাটকৰ কাহিনী যিদৰে আঁচিল, সেইদৰে বিভিন্ন আৰু বিচিত্ৰ মানৱীয় অনুভূতিৰে বৈচিত্ৰ্যময় আৰু গতিশীল। ৰূপালীম নাটকত প্ৰধানভাবে তিনিটা শ্ৰেণীৰ চৰিত্ৰই মানুহৰ চৰিত্ৰক বৈশিষ্ট্য প্ৰকাশ কৰিছে। এটা শ্ৰেণীৰ মাজেদি প্ৰকাশ পাইছে অসাকামিত অসহজ সৰল দুৰ্বল শ্ৰেণী মানুহৰ জীৱন কাহিনী।

ৰূপালীম নাটকৰ মাজেৰে সমাজৰ দুৰ্বল, সাহসী আৰু ভোগ বিলাসীলোকৰ এমন ছবি দেখা যায় যাৰ মাজত ভিন্নমতৰ মানুহৰ চিন্তা চেতনা আদি প্ৰতিফলিত হৈছে। আৰু লগতে সমাজ সচেতনতাৰ চিত্ৰও ফুটি উঠিছে।

— মিনাল জ্যোতি চুতীয়া।
প্ৰাক্তন ছাত্ৰ।
(2020, ষষ্ঠ ষাণ্মাসিক)

মা, আজি মই (কুঁহুৰ সপোন)

কবিঃ জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালা

মা, আজি মই
সপোনত দেখিলোঁ মা
জকমকীয়া সপোন এটা মা
বেলি সপোনত অথা দেখিছোঁ মা
আঁচাকেয়ে মা!
দেউতা বহা চকীখনত মই
বহি বহি চাই আছিলোঁ
মিলিকিয়েদি
বগা বেলিটোৱে'।
গধূলি মা বেলিটো যে
ইমান বগা পাৰে,
পাৰপৰা তাৰ
সোণ সৰে
ৰূপ সৰে
খালিচন্দা সৰে,
ৰবঝুনৰ দৰে
ঝৰঝৰ কৰে,
পাৰপৰা তাৰ....
জিলিকজালাক
এইত পোহৰ সৰে।
চাই থাকোঁতেই দেখা বেলিটো
তললৈ লোগাই গ'ল,
ধাৰটো আন্ধাৰ হ'ল।
জোনটো নোলাল
তৰাও নোলাল

আকাশত বেলিও নুমাল;
না, তই জ্বলোৱা
মমবাতিটোও
নুমাই থাকিল....
জ্বলি জ্বলি
গলি গলি
টুকাল ঘূৰি ঘূৰি
আন্ধাৰত এই মাকোঁটেই
দেখিলোঁ কেমোন পুৱা বেলিটো
আকৌ আহিল ঘূৰি।
বেলিটো আহিল
আমাৰ ঘৰৰ
খিলিকিমুখলৈ,
তাক দেখি মই
এক লৰেই
গলোঁ আঁতৰলৈ।
বেলিটো সোমাল খিৰিকিখেদি
দেউতা বহা
চকীখনত বহি,
দেউতাৰ সৌ কবিতা-বহীত,
মচ্‌মচ্‌কৈ
বহুত কৰিলে চহী।
দেউতাৰ সৌ কবিতাবিলাক
মেলি মেলি চালে,
তাৰে এটা গান উলিয়াই
গুনগুনকৈ
আপুনিয়েই গালে।

মা! তাৰপিছত মৌন চাই
মোক মাতিলে খুব সুধিয়াই
মই ক'লো... নাযাওঁ,
কিয় বুলি মোক সুধিলত মই ক'লো -
মই তোক যে চিনি নাপাওঁ ।
আজি ক'লো
দেউতাৰ আগত
কৈ দিম বাবি
দেউতাৰ কথাত আঁকা বুলি...
তেতিয়া মজা পাবি ।
মাঃ তেতিয়া সি হাঁহিলে...
মিচিকিয়াই,
আঁহি মাৰোঁতে ধুনীয়া ধুনীয়া
ফুলজাৰী ওলায় ।
ক'ৰবাৰপৰা সোণৰ থালত
আৰু ৰূপৰ এমন পদুম পাতত
সাত ৰবনৰ ৰঙত মিঠাই
দিলে উলিয়াই ।
ৰঙা মিঠাই, নীলা মিঠাই
সন্দেশ আলধীয়া ।
মিঠাই দেখি গ'লোঁ কাষলে
সি চুমা খাই মোৰ কপালত
তুলি ললে মা
তাৰ কোলালৈ ।
তেতিয়া মিঠাই খালোঁ
তাক খুব ভাল পালোঁ ।
সি ক'লে মোক....

দেউতাক কবি
কোলে আছিছিল ৰবি...
আৰু তয়ো সোণ
ভালকৈ পঢ়ি
মহাবিজ্ঞানী হবি ।
এনেতে কুকুৰাই মাতিলে
যেতিয়া.....
সি খপৰাই উঠিলে তেতিয়া
... মোক মা লগাই দৈ আৰু তয়ো সোণ
ভালকৈ পঢ়ি
মহাবিজ্ঞানী হবি ।
দুমা জেঠা মাই
উৰা মাৰি গ'ল
দূৰৰ পিনেদি
ওলাবলৈ ।
হয়নে নহয় মা !
সেইটো আকাশত
ওলাই আছেহি
সেইটো চা ।

শিশুৰ বাবে ৰচনা কৰা কবিতাসমূহৰ মাজতে জ্যোতিপ্ৰসাদৰ বিস্ময়কৰ প্ৰতিভাৰ চমক অনুভৱ কৰিব পাৰি । শিল্পী জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালাৰ মনত চিৰন্তন শিশু মন জীয়াই আছিল । সেয়েহে শিশু এই অবাক পৃথিৱী, যুক্তিৰ ঊৰ্ধ্বৰ মনোজগতখনৰ লগত তেওঁ নিবিড়ভাৱে সংপৃক্ত হ'ব লাগিছিল । অৰ্থহীন শব্দৰ অপূৰ্ব ধ্বনিময়তাই ছন্দৰ আলসুৱা বোকোচাত বগাই জ্যোতিৰ শিশু কবিতাবোৰে শিশুৰ কোমল মনত কল্পনাৰ আচৰ্যকৰ জগত নিৰ্মাণ কৰে ।

'একনমানি পৃথিৱী', "ভূত পোৱালি" আদি কবিতাবোৰ অসমীয়া শিশু সাহিত্যৰ চিৰ অম্লান, নতুন নপমা সম্পদ হৈ থাকিব বুলি আমাৰ দৃঢ় বিশ্বাস।

জ্যোতিপ্ৰসাদৰ ৰচনাৱলীত 'শিশু কবিতা'ৰ সুকীয়া শিতান এটি আছে। এই শিতানৰ কবিতা কেইটা হ'ল "কুম্পৰ সপোন," "ভূত পোৱালি," "একমানি লখা", "একনমান লখা", "এক'মানি ছোৱালী", "একনিৰ লখা", "এক'মানি ছোৱালী" "একনিৰ সপোন," "ফুলকুঁৱৰীৰ একনমানিৰ প্ৰাৰ্থনা," "মাক আৰু পোন" আৰু "মনসা"। মনকৰিবলগীয়া যে কবি সমালোচক ড০ কবীন ফুকনে মূল কবিতা শিতানত অন্তৰ্ভুক্ত "নতুন একনমানিৰ গান" আৰু "আহ অ' একনি আহ" কবিতা দুটিকো 'শিশু কবিতা' বুলি উল্লেখ কৰিছে। লগতে শিশু কিশোৰে সমস্বৰে গাব পৰা গীত বুলিও ধৰিব পাৰি বুলি কৈছে।

জ্যোতি ৰামায়ণ অসমীয়া শিশু সাহিত্যত এক গুৰুত্বপূৰ্ণ ৰচনা। জ্যোতি ৰামায়ণৰ বিষয়ে নিৰ্মলপ্ৰভা বৰদলৈয়ে বৰ সুন্দৰ মন্তব্য দিছে.... "ধৰণীৰ এই বৈচিত্ৰ্যময় জগতখনত যাদুকৰী কুশলতাৰে ধৰি ৰাখিছে, জ্যোতিপ্ৰসাদে তেওঁৰ 'জ্যোতি ৰামায়ণ' নামৰ অসম্পূৰ্ণ গ্ৰন্থখনত। কঠিন, জটিল কথাবোৰকো অপূৰ্ব প্ৰাণময়তাৰে অতি নিজস্ব কৰি লিখা এই গ্ৰন্থৰ বাল্মীকী বন'ৰ বৰ্ণনা অভূতপূৰ্ব।.... নিখুঁত, নিভাঁজ যেন লগা সেই অৰণ্যমনৰ মাঁজে মাঁজে কিন্তু লুকাই আছে বিচিত্ৰ ধ্বনি।... কবি এনেকৈ লিখিছে যেন বাঘ বাগ, ঘোং ৰাগেৰে পোহৈবোৰ অৰণ্যত গায়ন,

বাথুন, তজাপালিয়ে গাইছে - হাউস, হাউসকৈ বাঘে ভেৰ, ভাই বাইছে, কাঠ ঠোকাই মোটোক মাটাক, ভাল বাইছে গোটেইবোৰ যেন মনৰ খেয়ালেৰে গাইছে একে বনঘোষা।

'কুসুমৰ সপোন' এটা আবৃত্তিযোগ্য উপাদেয় কবিতা। কবিতাটি আমি জ্যাতি লোৱাৰ প্ৰয়াস কৰিছোঁ। শিশু কুসুমৰ এটা সপোনৰ ঘটনা প্ৰবাহক আশ্চৰ্যজনকভাৱে সাকৰ নাট্যৰূপত সজাইছে।

মা, আজি মই
সপোন দেখিলোঁ মা
জকমকীয়া সপোন এটা মা
বেলি সপোনত আজ দেখিছোঁ মা
সঁচাকৈয়ে মা!

শিশুৰ মনোজগতমনৰ ৰহস্যময় আন্ধাৰ - পোহৰ জ্যোতিপ্ৰসাদ যৰ সুন্দৰকৈ বুজিছিল।

বেলিটো সোণাল মিলিকিয়েদি
দেউতা বগা
চকীখনত বহি,
দেউতাৰ সৌ কবিতা - বহীত,
মচ্ মচ্কৈ
বহুত কৰিলে চহী।

অৰ্থহীন শব্দৰ অপূৰ্ব ধ্বনিময়তাই ছন্দৰ আলসুৰা বোকোচাত বগাই জ্যোতিৰ শিশু কবিতা-বোৰে শিশুৰ কোমল মনত কল্পনাৰ আচৰিত জগত নিৰ্মাণ কৰে।

গধূলি মা বেলিলৈ যে
ইমান বগা পাৰে,
গাৰপৰা তাৰ
সোন সৰে
ৰূপ সৰে
মালিচন্দা সৰে,
ৰবিধুণৰ ঢৰে
ঝৰঝৰ কৰে;
গাৰপৰা তাৰ....
জিলিক জোনাক
বহুত পোহৰ সৰে।

শিশুৰ কল্পনাক কি ধনাকৈ দিয়া বেলিৰ সঁহাৰিৰ কল্পনাৰ মনোৰম ৰূপ

মা! তেতিয়া কি হাঁহিলে....
খিচিকিয়াই,
হাঁহি সাৰেঁতে ধুনীয়া ধুনীয়া
ফুলজাৰী ওলায়।

কুকুৰা ডাক শুনি শুচি যোৱাৰ আগতে বেলিয়ে কৈ গ'ল

আৰু তথো সোণ
ভালকৈ পঢ়
মহাবিজ্ঞানী হবি।

শিশুৰ শিশু সুলভ আশ্চৰ্যবোধক কবিতাবোৰ সজাই পৰাই কবিয়ে এমন খেলৰ, মমতাৰ আৰু প্ৰীতিৰ পৃথিৱী সৃষ্টি কৰিছে তেওঁৰ কবিতাত।

মিঠাই খেমি গ'লোৰ কামলে

সি চুমা খাই মোৰ কপালত
তুলি ললে মা
তাৰ কোলালৈ

শিশুৰ সপোনৰ এই কল্পনা অসমীয়া কবিতাৰ প্ৰবাহত জ্যোতিপ্ৰসাদৰ অনুপম আৰু অভিনৱ সৃষ্টি।

— কমল কুলি ,
পঞ্চম ষাণ্মাসিক ,
অসমীয়া বিভাগ ,

ৰূপকোঁৱৰ

পূৰ্বজ্যোতি চমুৱা
ৰসায়ন বিজ্ঞান বিভাগ

হে জ্যোতিপ্ৰসাদ কিযে মধুৰ
তোমাৰ গীতৰ শৰাই,
গীতেৰেই বান্ধিলা তুমি
অসমক জীয়াই।

গছে গছে পাতিদিলা ফুলৰে শৰাই
কি ৰাম ৰাম ফুলৰে শৰাই,
তোমাৰ গীতৰ সুৰৰ মহিমাৰ
যেন অন্ত নাই॥

হে জ্যোতিপ্ৰসাদ তুমি অসমৰ সু-সন্তান
তুমি দিলা অসমক কণ্ঠদান,
তোমাৰ চিন্তাধাৰা অচাই
আজিকে অম্লান।

কাকুতি কৰিছো তোমাক
হে ৰূপৰ কোঁৱৰ
আকৌ এবাৰ সন্তান হোৱা
এই অসমৰ॥

জ্যোতি

জ্যোতিৰ জ্যোতিৰে আলোকিত অসমীৰ চোতালত
আজি যেন ছাঁয়াই আৱৰি ধৰিছে।
বছৰে বছৰক পাহৰি কৰিছে শ্ৰদ্ধা।
নুইত পাৰত সকা অসমীয়াৰ
নাই আজি সচা দেশপ্ৰেম
জ্যোতিয়ে কৰা সংগ্ৰামৰ কথা
আমি জানো পাহৰিলে ভাল হ'ব ?
জ্যোতিৰ কবিতাই কি ক'লে
গীতে কি দিলে আমাক
নুবুজিলে হ'ব জানো
অসমীয়াৰ মান ?
সচে- সচে শিল্পী দিৱসৰ দিনা
পৰিৱেশন কৰা গীতৰ
হৃদয় জুৰোৱা ভাষা যদি
তুমি বুজি পোৱা –
তেতিয়াহে জাগিব প্ৰাণত দেশাত্মবোধ,
একতাৰ অনাজৰীৰে বান্ধ খাব অসমীয়া।
ৰূপকোঁৱৰ তুমি সৌন্দৰ্য জ্যোতিৰে
আলোকিত কৰিলা অসমীৰে চোতাল।
জ্যোতিৰ প্ৰসাদ তুমি ঈশ্বৰৰ মহান সৃষ্টি যে
ৰূপকোঁৱৰ তোমাক জনাইছোঁ প্ৰণাম।

– বেদান্ত গগৈ
প্ৰথম ষাণ্মাসিক
অসমীয়া বিভাগ

হে চিৰ নমস্য আলোক সন্ধানি

হে চিৰ নমস্য আলোক সন্ধানি
জ্যোতিৰ আলোকেৰে আলোকিত
জ্যোতিষ্মান তুমি ।
অজস্ৰ জনতাৰ
হৃদয়ৰ গৰাকী হৈ
বহু দক্ষতাৰ পৰিচয় দিয়া
তুমি চিৰ শ্ৰেষ্ঠ সুৰৰ ৰাগিনী
সাহিত্য সৃষ্টিৰ অপূৰ্ব সোৱাদ
আৰু নব্য নতুন তোমাৰ
সৃষ্টিশীল ব্যক্তিত্বৰ মাজত ।
যি সময় আছিল
পাশ্চাত্যৰ শিহৰণ তোলা ।
বোলছবিৰ অভূতপূৰ্ব অথাঁৰ
সেই সময়ত তোমাৰ হাতৰ পৰশত
সৃষ্টি হৈছিল প্ৰতিজন অসমবাসীৰ
হৃদয়ত আন্দোলিত কৰা
জয়মতীৰ কাহিনীৰে
"জয়মতী বোলছবি"
হে চিৰ নমস্য আলোক সন্ধানী তুমি
তোমাৰ নামৰ দৰে আজীৱন জিলিকি ৰোৱা
জ্যোতিপ্ৰসাদ হৈ
যুগে যুগে অমৰ হৈ ৰোৱা তুমি ।

আজীৱন প্ৰতিজন মানুহৰ হৃদয়ৰ মাজত ।

- শ্ৰীমতী লক্ষ্মীপ্ৰিয়া দত্ত
প্ৰথম ষাণ্মাসিক
অসমীয়া বিভাগ ।

জ্যোতিপ্ৰসাদৰ কবিতাৰ এটি সাধাৰণ আলোচনা

কলা কলাৰ বাবে নে কলা জীৱনৰ বাবে এই দুই চিন্তা ধাৰাৰ মাজত কলা জীৱনৰ বাবে বুলি যিসকলে দৃঢ়ভাৱে বিশ্বাস কৰিছিল, কলা সংস্কৃতি সাধনাৰ বিভিন্ন ক্ষেত্ৰত নিজকে আত্মনিয়োগ কৰি জনগণৰ সেৱাকে নিজেই প্ৰতিষ্ঠা কৰি যোৱা ৰূপকোঁৱৰ জ্যোতি প্ৰসাদ আগৰৱালা সেইসকলৰ মাজেৰে যোৱা এজন চিৰস্মৰণীয় ব্যক্তি।

বিশিষ্ট কবি নীলমণি ফুকনৰ ভাষাৰে কবলৈ গলে " কবিতা মানৱতাৰ কণ্ঠস্বৰ "। মানৱতাৰ কণ্ঠস্বৰ প্ৰতিফলিত হোৱাৰ কলা অনুৰাগ কবিতাৰ সাধনাত ব্ৰতী হওতে জ্যোতিপ্ৰসাদে চকু দিছিল ওপজা মাটিৰ নানান বৈচিত্ৰ্যৰে ভৰা জনসাধাৰণলৈ, শুনিছিল তেওঁলোকৰ মৰ্মস্পৰ্শী কণ্ঠস্বৰ, শুনাবলৈ বিচাৰিছিল লুইত, বৰাকৰ পাৰে পাৰে গঢ়ি উঠা ভাৱধাৰা, যি ভাৱধাৰা গঢ় লয় জাতীয়বাদ আৰু বিশ্বজনীন ভাৱধাৰাৰ মধুৰ সংমিশ্ৰণত। নিজে এজন আজীৱন দেশপ্ৰেমিক আৰু একনিষ্ঠ সংস্কৃতিৰ সাধকৰূপে সংগীত, নাটক, নৃত্য, বোলছবি আদি ক্ষেত্ৰৰ দৰে কবিতা সৃষ্টিৰ ক্ষেত্ৰতো তেওঁ গুৰুত্ব দিছিল দেশবাসীক উদ্বুদ্ধ কৰিব পৰা চিন্তাচৰ্চাৰ ওপৰত।

" আজিৰ শিশু কালিলৈ নাগৰীক" এই কথাৰ

ওপৰত উল্লেখ্য দি জ্যোতিপ্ৰসাদে শিশুৰ উপযোগীকৈ কেইটামান কবিতা লিখে। সাংসাৰ ক্ষেত্ৰত কবিতা সৰহ নহ'লেও শিশুসকলৰ কাৰণে ৰূপকোঁৱৰে যিকেইটা কবিতা লিখিলে সেইকেইটা শিশুৰ মনত বিশেষভাৱে আকৰ্ষণ কৰিছিল।

জ্যোতিপ্ৰসাদৰ "মোৰ কবিতা" বুলি লিখা কবিতাত তেওঁ উল্লেখ কৰিছে:

কবি মই —
ছন্দ বিলাসী মই নহওঁ নহওঁ
মোৰ কবিতা
মৰ্মন্তুদ বেদনাৰ
উচ্ছ্বাসে উচ্ছ্বাসে
মাথোঁ প্ৰতিভা
মোৰ কবিতা

সেইকাৰণেই ৰূপকোঁৱৰে এই কবিতাৰে উল্লেখ কৰিছে:

পাহৰিব খোজা নাই
বাস্তৱৰ সমস্যাৰ নিষ্ঠুৰ
পাহৰিব খোজা নাই
জীৱনৰ কৰ্তব্য কঠোৰ
পৃথিৱীৰ মাটি-পানী
ধূলি-বালি এই থৈ
হ'ব খোজা নাই মাথোঁ
কল্পনাৰ সপোন ৰাগীৰ বিভোৰ।

ৰসায়নিক কবি প্ৰায় বেছি ভাগৰ দৰে জ্যোতিপ্ৰসাদে কল্পনাৰ সপোন ৰাগীৰে বিভোৰ হ'ব খোজা নাই। দেশৰ মুক্তি

বিচাৰি, জনগণৰ কল্যাণ কামনা কৰি পোহৰ বিচৰা শিল্পীৰূপে আত্মাৰৰ সৈতে যুঁজিবলৈ " শিল্পীৰ আলোক যাত্ৰাৰ" কবিতাত জ্যোতিপ্ৰসাদে লিখিছে :

মযে শিল্পী মই
মযে শিল্পী
আন্ধাৰৰে সতে যুঁজি পোহৰলৈ যাওঁ
মানুহৰ জীৱনৰ খোঁচালিয়ে খোঁচালিয়ে
ৰঙা - নীলা - হালধীয়া
সোণে বৰণীয়া
জুনুমুনা আলোকৰ
চাকি জ্বলাওঁ।

ব্যক্তি স্বাৰ্থৰ কথাত নিমগ্ন হৈ থাকি সংসাৰত আগবাঢ়িলে ব্যক্তিত্বৰ সত্যৰ মূল্য উপলব্ধি কৰিব নোৱাৰি। ব্যক্তিত্বৰ সত্য উপলব্ধি কৰিবলৈ সমূহীয়া স্বাৰ্থৰ মহাজীৱনলৈ সোমাই সে পাৰিব লাগিব এই কথা তেওঁ সুন্দৰভাৱে উপলব্ধি কৰি " শিল্পীৰ আলোক যাত্ৰাৰ " কবিতাত কৈছে :

ব্যক্তিস্বাৰ্থ জীৱনৰ লোহাৰ দুৱাৰ ভাঙি
সমূহীয়া স্বাৰ্থৰ মহান জীৱনীলৈ মই ব্যাপি যাওঁ
তেতিয়াহে ব্যক্তিত্বৰ পূৰ্ণ বিকাশ
ব্যক্তিত্বৰ মহান বিকাশ
জনতাৰ ৰাইজৰ অন্তৰত পাওঁ।

জনতাৰ সাহসৰ অন্তৰাল বুলি কওঁতে জ্যোতিপ্ৰসাদে অকল অসম ভূমিতে মন আবদ্ধ ৰখা নাই, তেওঁ তেওঁৰ মনক লৈ গৈছে পৃথিৱীৰ জনতাৰ কাষলৈ। বিশ্ব মানৱৰ প্ৰাণৰ বেদনাক যিদৰে আপোনাৰ বেদনা বুলি অনুভৱ কৰিছে। এই অনুভৱ তেওঁ এই একে কবিতাতে ব্যক্ত কৰিছে এনেদৰে:

বিশ্ব মানৱৰ মই আপোন বেদনা-ব্যথা
আপোনাৰে জুম কৰি লওঁ,
মই, মই পৃথিৱীৰে জনতাক
মই জনে দোষ
মই হৈও আমি হওঁ।

জ্যোতিপ্ৰসাদে বৰ্তমান নিষ্ঠুৰতাৰে ভৰা সভ্যতাক বৃত্ৰাসুৰীয়া সভ্যতা বুলি অভিহিত কৰিছে। এই বৃত্ৰাসুৰীয়া সভ্যতা নাশ কৰিবলৈ তেওঁ দধীচিৰ অস্থিৰ কথা উল্লেখ কৰিছে। নৱ বিপ্লৱী কবি আগে কবিতাৰ দ্বিতীয় উচ্ছ্বাসত তেওঁ কৈছে যে এই দধীচি হ'ব জনতা। জনতাৰ ত্যাগৰ অস্থিৰে দানৱীয় অধিকাৰ উৎখাত কৰি সাম্য আনিবলৈ আশা কৰিছে:

আজি জন দধীচিৰ অস্থি বজ্ৰ হৈ
সঞ্জীৱিত হৈ
জিলি জয় সাম্যৰ
অসুৰক কৰক নিপাত
দানৱীয় অধিকাৰ কৰি উৎখাত।

অসমৰ ঐতিহ্য, ভাৰতৰ ঐতিহ্য তথা বিশ্বৰ ঐতিহ্যত জ্যোতিপ্ৰসাদ বিশ্বাসী হ'লেও তেওঁ কিন্তু ঐতিহ্যৰ নামত কোনো কুসংস্কাৰৰ পক্ষপাতী নাছিল, তেওঁ কাৰণেই তেওঁ নতুনক আহ্বান কৰিছে "নতুন" কবিতাত। তাত তেওঁ কৈছে:

প্ৰগতিৰ প্ৰদীপ জ্বলাই আগবাঢ়ে

আগবাঢ়ি যায়।
কলান্তৰেদি তোৰ
সোণ লোহৰৰ বাট
হেৰা বিশ্ববিজয়ী কলকাৰ!
তোৰ অক্ষত হাঁহিৰ জুই
কালে কালে
ভুবনে ভুবনে লবে
কৰে নিখিলৰ জাতিকাৰ।

জ্যোতিপ্ৰসাদে "মোৰ কবিতাত" উল্লেখ কৰিছে যে তেওঁ কল্পনাবিলাসী হ'ব খোজা নাই, কবিতাত শব্দ, ছন্দ, যোজনা চাতুৰী দেখুৱাব খোজা নাই, কবিতাৰ মাজেদি তেওঁ প্ৰকাশ কৰিব খুজিছে বাস্তৱ নিষ্ঠুৰ সমস্যা, জীৱনৰ কঠোৰ কৰ্তব্য, পৃথিৱীৰ মাটি, পানী, ধূলি, বালি আদি হ'ব খোজা নাই। কবিৰ কবিতাৰ ভাষাত:

পাহৰিব খোজা নাই
বাস্তৱ সমস্যা নিষ্ঠুৰ
পাহৰিব খোজা নাই
জীৱনৰ কৰ্তব্য কঠোৰ
পৃথিৱীৰ মাটি পানী
ধূলি বালি আদি হৈ
হ'ব খোজা নাই
কল্পনা ৰাগীৰে বিভোৰ
মোৰ কবিতা

কবিয়ে আশা কৰিছে যে সেউজীয়া পৃথিৱীত সোণৰ নতুন কলি ফুলাবলৈকে কবিজন কবিৰ অন্তৰত কবিতাই খেতাদি লৈছে। সেয়েহে কবিতাই তেওঁৰ অন্তৰত আন্ধাৰত দীপান্বিতা হৈ জ্বলিব লাগে।

জ্যোতিপ্ৰসাদে "আজিৰ কবিতা" অন্যত্ৰ

"আধুনীক কবিতা" বুলি দুটা কবিতা লিখি আধুনীক কবিতাত যে নানান চনকাই আচিনাকি ক্ষনত প্ৰকাশ লাভ তাৰ কথা উল্লেখ কৰিছে।

ভাৰতৰ স্বাধীনতা সংগ্ৰামত আত্মীয়ন লাগি সমান ত্যাগকে আদৰ্শ দাঙি ধৰি স্বামি সত্যতি স্বামি যোৱা জ্যোতি প্ৰসাদে ভালেমান দেশ-প্ৰেমমূলক গীত লিখাৰ দৰে ভালেমান দেশ-প্ৰেমমূলক কবিতা লিখিছিল যি সকলৰ কবিতা সেইখিনিৰ গীতৰ দৰে মূল্যবান আৰু সমাদৃত। এই কবিতা সমূহৰ ভিতৰত জ্যোতি প্ৰসাদ, "মুক্তি", "লাচিতৰ আহ্বান" "কনকলতা", "আহ্বান" "নৱ বিপ্লৱী কবি জাগে", অসমৰ নৱীন যোৱানৰ সংকল্প জয়মতীৰ আত্মা উক্তি", "চিৰ বিদ্ৰোহী," "ন যৌৱন হই স্থিৰ", অসমীয়া ডেকাৰ উক্তি", অসমীয়া জোৱলীৰ উক্তি ইত্যাদি"।

লাচিতৰ আহ্বান" কবিতাত তেওঁ কৈছে -

বুৰঞ্জী বিদাৰি তই -
শোক চা নিজকে চা
বাকি লে আহ
নতুন দিনৰ অসমীয়া
যুগে যুগে হবি তই
কাষাইঘটীয়া।

"কনকলতা" কবিতাত শহীদ কনকলতা ভাৰত-ৰ মুক্তিৰ কাৰণে কৰা ত্যাগৰ কথা, ভাৰত-বাসীৰ জাগৰণৰ কাৰণে কৰা আহ্বানৰ কথা উল্লেখ কৰা। লগতে জ্যোতিপ্ৰসাদে তেজপুৰৰ কলংপুৰ ডাইগমে অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যলৈ অৱদানৰ কথা কৈছে। এই ক্ষেত্ৰত নিধি ফাৰবেল, হৰিবিলাস, চন্দ্ৰকুমাৰ, কমলাকান্ত, আনন্দ চন্দ্ৰ, লক্ষ্মীনাথ এইসকল সাহিত্যিক

সাহিত্যৰ অৱদানৰ কথা উল্লেখ কৰিছে। "কনকলতা" কবিতাৰ ভাষাত তেওঁ কৈছে -

কনকলতাই
বুকুৰ তেজেৰে লিখে উজ্জ্বলাই
'জয় ভাৰতৰ জয়'

অসম, ভাৰত আৰু গোটেই পৃথিৱীৰ সমাজগতাৰ প্ৰতি যে সচেতন সেই কথা বিভিন্ন কবিতাত উল্লেখ কৰিছে জ্যোতিপ্ৰসাদে এই ক্ষেত্ৰত উদাহৰণ দিছে জনতাৰ আলোক বিজয়ী অপূৰ্ব অভিযানৰ শুনৰত :

আজি জনতাৰ আলোক বিজয়ী
অপূৰ্ব অভিযান
আজি পৃথিৱীৰ আকাশে আকাশে
জনতাৰ আহ্বান
ন জীৱনৰ মহাসংঘাতে কঁপায় বৰ্তমান
- চিৰবিদ্ৰোহী (২)

জ্যোতিপ্ৰসাদে দেশপ্ৰেমমূলক কবিতাৰ মাজেদি অসমৰ জাতি উপজাতিৰ সমন্বয়ৰ সংস্কৃতি, বৈষ্ণৱ যুগৰ ধৰ্ম, সাহিত্য, সংস্কৃতিৰ বিকাশ, সাম্প্ৰদায়িক সম্প্ৰীতি, ভাষাৰ উন্নতি, দেশ সেৱাৰ কথা, সমাজসেৱাৰ নামত প্ৰতাৰক সকলৰ প্ৰতাৰণাৰ কথা, দৃঢ়তাৰে অৱতাৰণা কৰিছে।

জ্যোতিপ্ৰসাদে "কাৰিকৰ সংঘৰ বুৰঞ্জী" বুলি এটা দীঘলীয়া লিখিছিল। ড° সত্যেন্দ্ৰনাথ শৰ্মাৰ ভাষাত কাৰিকৰ সংঘ বুৰঞ্জী নামৰ কবিতাত প্ৰথম গুৰুত শঙ্কৰদেৱৰ গুণ আৰু কাৰ্য কাৰিকৰ সংঘত কৰি পৰৱৰ্তী গুৰুত কেইগোট এই উচ্চকংখী শিল্পৰ কাম কৰ্ম্মৰ অৱদানত বাখানিছে। "শিল্পৰ যুগ যুগ উত্তৰ বাজে আৰু বৰ্ণ সাৰ মাজতে সৃষ্টিৰ মাতনি হয় জ্যোতিপ্ৰসাদৰ ভাষাত :

দূৰে
দূৰে

জাগে যাতে মানুহৰ দল
সিহঁতৰ মনীষাত
অভ্যুদয়িলে জ্যোতিষ্মান
নৱতম প্ৰভাতৰ দিব্যময় গান।

জ্যোতিপ্ৰসাদে গণেশ গগৈৰ কবিতা, যতীন্দ্ৰ কবিত, বিদ্ৰোহী কবি প্ৰসন্নলাল, চন্দ্ৰকুমাৰ আৰু ৰবীন্দ্ৰনাথৰ বিষয়ে প্ৰশস্তিমূলক কবিতা লিখিছে। "মুলিবলে সোণ্ৰা হ'লে" বুলি এটি শোক-কবিতা ৰচনা কৰিছিল। শোকত অভিভূত জ্যোতিপ্ৰসাদৰ কোমল মনৰ ভাৱ প্ৰকাশ হৈছে এনে ধৰণৰ:

মনত জমাৰি শোক উঠিছে কৰুণ স্মৃতি
তোৰ চৰিত্ৰ তোৰ কল্পনা কৰিছে বন্ধ
ধুমুহলী-কুমুহলী দেগো গোটেই জীৱন, (মুলিবলে সোণ্ৰা হ'লে) ও' সত্যেন্দ্ৰ নাথ স্মৃতত ৰচনা কৰা শোক কবিতাটি অসমীয়া শোক কবিতাৰ ভিতৰত উল্লেখযোগ্য।

জ্যোতিপ্ৰসাদৰ "মাতোৱাল বন্ধুৱা," "নগলা মেটিয়া-ক," "ভলন্টিয়াৰৰ দুখ," "মাজনী আধৈতে উজলা জেকাৰ প্ৰতিক্ৰিয়া" কেইটামান লঘু ধৰণৰ কবিতা লিখিছে। এই লঘু কবিতা কেইটাৰ মাজেদি সাধাৰণ মানুহৰ মনৰ দুখ-বেদনা, হাস্যৰসৰ মাজেদি দাঙি ধৰা হৈছে।

জ্যোতিপ্ৰসাদৰ "মেডিজম" বুলি এটা কবিতা আছে। এই কবিতাটো মেডিজম এটা চলি থাকোঁতে সোণ্ৰা কথা-বতৰা, শব্দ আদিৰ কিছু হুবহু বৰ্ণনা দিয়া হৈছে।

সুন্দৰ সুন্দৰ প্ৰয়োগেৰে জনজীৱনৰ লগত সম্পৰ্ক ৰখা কবিতা বিশেষকৈ দেশপ্ৰেমেৰে অন্তৰত জাগ্ৰত কৰি লিখা জ্যোতিপ্ৰসাদৰ দেশপ্ৰেমমূলক কবিতা সমূহৰ ভাষাই অন্তৰত আশাবাদী ভাৱধাৰা সৃষ্টি কৰি মনক উদগনি দিয়ে। জ্যোতিপ্ৰসাদৰ গীত, নাটক, অন্যান্য কলাত্মক সৃষ্টিৰ ক্ষেত্ৰতো সেই একেই কথাকে খাটে। সেইকাৰণেই জ্যোতিপ্ৰসাদৰ কবিতাৰ উপৰিও গীত, নাটক আৰু অন্যান্য কলা সম্বন্ধ সৃষ্টিসমূহ এই বিশাল

নিজৰ নিজৰ ক্ষেত্ৰৰ উপৰিও মূল্যবান সাহিত্যৰূপে সদায়েই সমাদৃত হৈ আছে।

সংস্কৃতিৰ বিভিন্ন ক্ষেত্ৰত স্মৰণীয় আদৰ্শবান সাধক, ত্যাগৰ মন্ত্ৰমন্ত্ৰে দীক্ষিত হৈ জনগণক প্ৰগতিৰ বাট দেখুওৱা, নিষ্ঠাবান দেশপ্ৰেমিক জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালাৰ জন্ম-শত বাৰ্ষিকত মহান শিল্পীজনাৰ চিৰন্তন আত্মাৰ প্ৰতি আন্তৰিক শ্ৰদ্ধা নিবেদন কৰিলোঁ। আশা কৰিছোঁ, অসম তথা ভাৰতৰ জনগণৰ সংকট কালত এইজন আদৰ্শবান ব্যক্তিৰ চিৰন্তন আত্মাই আশিস বৰিষণ কৰি পোহৰৰ প্ৰকৃত বাট দেখুৱাব।

— বৃষ্টিৰেখা দত্ত।
তৃতীয় ষাণ্মাসিক।
অসমীয়া বিভাগ।

বিপ্লৱী জ্যোতিপ্ৰসাদ

জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালা মাথো ৰূপকোঁৱৰ নাছিল। তেওঁ আছিল আধুনিক অসমৰ বিপ্লৱী মনীষী। আৰু-স্থুনিতে কৈ থোৱা ভাল হ'ব যে অসমৰ ভাববাদী পণ্ডিত সমাজে জ্যোতিপ্ৰসাদৰ চিন্তা-দৰ্শনত উজ্বলি উঠা 'বিপ্লৱী' সত্বাটোক সম্পূৰ্ণ অৱজ্ঞা কৰি বিশুদ্ধ ৰূপকোঁৱৰ হিচাপে মূল্যায়ণ কৰাটো তেওঁৰ বিপ্লৱী সত্তাটোৰ প্ৰতি চৰম অবিচাৰ। উল্লেখযোগ্য যে বিপ্লৱী আৰু সাহসী শিল্পী-য়েহে নতুন পথৰ সন্ধান কৰি সমাজ পৰিৱৰ্তন কৰিব পাৰে। গতিকে সমাজৰ ৰূপান্তৰৰ কথা কোৱা প্ৰতিজন শিল্পীয়েই একো একোজন বিপ্লৱী। কিন্তু জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালাই কেৱল এই অৰ্থতে বিপ্লৱী নাছিল, তেওঁৰ অন্য এক বিপ্লৱী সত্তাও আছিল যাৰ চিন্তাধাৰাও ৰুছাৰ আদৰ্শৰ পৰিছিল। বৃটিছৰ পৰা ৰাজনৈতিক স্বাধীনতা আজুৰি আনিব পাৰিলে শিল্পীয়ে সাংস্কৃতিক বিপ্লৱৰ জৰিয়তে নতুন সমাজ ৰচনা কৰিব বুলি বিশ্বাস কৰি তেওঁ বিপ্লৱ আৰু আন্দোলনত অংশগ্ৰহণ কৰিছিল। আনহাতে জনতাক শোষণ আৰু প্ৰবঞ্চনা কৰি আত্মস্বাৰ্থ পূৰণ কৰা নেতাক উদ্দেশ্যি তেওঁ সৰাজি উঠিছিল -

"ৰাষ্ট্ৰনীতিৰ, সমাজনীতিৰ, ৰাজনীতিৰ অৰ্থনীতি তোৰ
কৈ যে খোপেলা জ্ঞান,
জনতাপূজাৰ ভাও দি নেদেখুৱাবি স্বাৰ্থ তোৰ
অহংকাৰৰ নেতৃত্বাভিমান,
জনতাই তোৰ স্বৰূপ চিনিছে
সাৱধান, সাৱধান"।

জ্যোতিপ্ৰসাদৰ শিল্পী- প্ৰতিভাৰ বিকাশ আৰু উত্তৰণত অসমীয়া জাতীয় জীৱনৰ আদৰ্শপুৰুষৰ শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱৰ প্ৰভাৱ সৰ্বজনস্বীকৃত। তেওঁৰ দৃষ্টিত শংকৰ-দেৱ আছিল প্ৰকৃত শিল্পী। অসমীয়া জাতীয় জীৱনৰ প্ৰাণ। শিল্পীহিচাপে তেওঁ শোষিত, মুক্তিকামী আৰু সংগ্ৰামী ৰাইজৰ পক্ষত অৱস্থান কৰিছিল। জ্যোতিপ্ৰসাদে শিল্পীসকলক ৰাজনৈতিক, অৰ্থনৈতিক আদি বিভিন্ন মতামতৰ পৰা মুক্ত হোৱাৰ কথা কৈছে, কিন্তু ৰাজনীতি, সমাজনীতি আদিৰ প্ৰতি উদাসীন হ'বলৈ কোৱা নাই। আনহাতে সংস্কৃতিক সমাজ নিৰ্মাণৰ চাবিকাঠি বুলি বিশ্বাস কৰিছিল। অসমৰ সমূহ জাতি জনগোষ্ঠীৰ সংস্কৃতিৰ লগত অসমীয়া সংস্কৃতিৰ সমন্বয়ত গঢ়ি সকলোকে সামৰি লোৱা বৃহৎ সংস্কৃতি গঢ়াৰ আহ্বান দিছিল। তেওঁ সমাজ নীতি আৰু ৰাজনীতিকো সংস্কৃতিৰ অন্তৰ্ভুক্ত কৰিছিল আৰু সমাজ পৰিৱৰ্তনৰ বাবে সাংস্কৃতিক বিপ্লৱৰ পোষকতা কৰিছিল। উল্লেখযোগ্য যে জ্যোতিপ্ৰসাদৰ সংস্কৃতিত ভাববাদ আৰু বস্তুবাদৰ সমন্বয় ঘটিছিল। তেওঁ ভাব আৰু বস্তুৰ মাজত স্পষ্ট সীমাৰেখা আঁতাল টানিব পৰা নাছিল যেন বোধ হয়। আনহাতে তেওঁ সাম্ৰাজ্যবাদ আৰু ধনতন্ত্ৰবাদক দুষ্কৃতি বুলি অভিহিত কৰিয়েই ক্ষান্ত নাছিল। এই দুষ্কৃতি নাশ কৰি সমাজ সুন্দৰ কৰিবলৈ আজীৱন সংগ্ৰাম কৰিছিল।

জ্যোতিপ্ৰসাদ আজীৱন কংগ্ৰেছৰ সেৱক আছিল যদিও স্বাধীনতাৰ পাছত কংগ্ৰেছ সমাজৰ শোষিত, নিপীড়িত, দলিতসকলৰ প্ৰতি নিজৰ দায়িত্ববোধ নেদেখুৱাত কংগ্ৰেছৰ প্ৰতি ক্ষুণ্ণ হৈ পৰিছিল আৰু ক্ৰমাক্ৰমে তেওঁ গান্ধী-বাদ আৰু সাম্যবাদৰ প্ৰতি গভীৰ আস্থা বিশ্বাস আৰু শ্ৰদ্ধাও আছিল।

গান্ধীজীৰ অহিংসা নীতিৰে ব্ৰিটিছৰ অধীনৰ পৰা ভাৰতবৰ্ষক স্বাধীন কৰা আৰু শান্তি সম্প্ৰীতিৰে ভৰা নতুন সমাজ এখন গঢ়াৰ সপোন দেখিছিল। জ্যোতিপ্ৰসাদৰ অসমীয় জাতীয় চেতনা আছিল সুউচ্চ। এই জাতীয় চেতনাক বিশ্বমুখী আছিল সুউচ্চ। এই জাতীয় চেতনাক বিশ্বমুখী কৰাৰ হকে তেওঁ সংগ্ৰাম কৰিছিল। এখন নতুন শোষণহীন, বৈষম্যহীন আৰু কল্যাণকামী ৰাষ্ট্ৰ গঢ়া আৰু এখন সুন্দৰ সমাজ ৰচনা কৰাৰ সপোন দেখা এই-সকলো বিপ্লৱী মনীষী আমাৰ চিৰ নমস্য।

– মিতালী দেৱী
পঞ্চম ষান্মাসিক
অসমীয়া বিভাগ

জ্যোতিপ্ৰসাদৰ গীতৰ ভাষাতাত্ত্বিক বৈশিষ্ট

শিল্প-সংস্কৃতিৰ সাধক ৰূপকোঁৱৰ জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালাই সমাজ জীৱনৰ এক প্ৰতিকূল পৰিৱেশত জনতাৰ পক্ষ লৈ তেওঁ জনতাৰ শিল্পী হৈ পৰিছিল। ভাৰতে স্বাধীনতা লাভ কৰাৰ পূৰ্বৰ সময়ছোৱাত অৰ্থাৎ ঔপনিৱেশিক শাসনৰ সময়ত ৰচিত কবিতা, আৰু গীতৰ মাজেদি বিপ্লৱী চেতনা, ঐতিহ্য চেতনা, আধুনিক চেতনা, শিল্প চেতনা, ৰূপান্তৰ চেতনা ইত্যাদি দিশ প্ৰতিফলন ঘটাই জ্যোতিপ্ৰসাদে শিল্প সাধনা কৰিছিল। গতিকে জ্যোতিৰ ৰচনা-সমূহত সদায় দেখা গৈছিল - শক্তিশালী, গুৰুগম্ভীৰ বিপ্লৱী ভাষা। ভাষাতাত্ত্বিক দৃষ্টিকোণৰ পৰা বিচাৰ কৰিলে জ্যোতিপ্ৰসাদৰ সৃষ্টিৰাজিৰ ভাষিক বৈশিষ্ট্য উচ্চস্তৰৰ। কোমল শব্দ, ব্যঞ্জনাময় ভাষা, ছন্দৰ লয় আদিৰে তেওঁৰ কবিতা পৰিপূৰ্ণ। দেশপ্ৰেমমূলক অৰ্থাৎ জাতীয়তাবোধিৰে বোলসনা কবিতাবোৰত ব্যৱহৃত শক্তিশালী ভাষাই অসমীয়াৰ প্ৰাণত সঁচাই দেশাত্মবোধ জগাই তুলিছিল।

→

জনতাৰ লগতে একাত্ম হ'ব পৰা কবি, শিল্পী জ্যোতিপ্ৰসাদৰ জনতাৰ প্ৰতি গভীৰ আস্থা আছিল। সেয়েহে তেওঁৰ ৰচনাৰাজিত ব্যক্তিগত সুখ-সমৃদ্ধি, প্ৰেম-প্ৰীতি, বিষাদ আদিৰ ভাৱক স্থান দিয়া নাই। ৰূপান্তৰ চেতনাৰ মাজেদি পৃথিৱীত নতুন ভাৱনা সৃষ্টি কৰাতহে তেওঁৰ ধ্যান দেখা যায়। গতিকে আমি অনুভৱ কৰোঁ যে - জ্যোতিৰ সমগ্ৰ ৰচনাত অসমীয়া ভাষাৰ ভাষিক বৈচিত্ৰ্য, ভাষিক সৌন্দৰ্য-সুষমা নিশ্চয় প্ৰতিফলন ঘটিছে; কিন্তু কবিৰ হৃদয়ৰ ভাষা যেন ব্যক্তিকেন্দ্ৰিক নহৈ সমাজ অথবা জনতাকেন্দ্ৰিক হৈ উঠাটো লক্ষণীয়।

সাম্ৰাজ্যবাদী শোষকসকল আৰু সেইসকলৰ শোষণত জনতা মৃষিমূৰ হোৱাৰ ছবি তেওঁৰ কবিতাত দেখা যায় এইদৰে—

সন্ত্ৰাসিত যি জনতা যুগে যুগে
দুখ-বেদনাৰে ভৰা
কঁইটীয়া
সংকোচৰ লাজুকী বনতে আছে ক্ষীণ
প্ৰাণে শুই

(নৱবিপ্লৱী কবি জাগে)

গতিকে শোষকৰূপী বৃটিছ ঔপনিৱেশিক শক্তিক চূৰ্ণ কৰিবলৈ ভাৰতীয় জনতাই তীব্ৰৰূপ ধাৰণ কৰিছে। সুবিধা-ভোগী সেই শক্তিক কবি জ্যোতিপ্ৰসাদে চোকা ভাষাৰে সাৱধান বাণী এনেদৰে শুনোৱাইছে—

(৩

তই জনা নাই —
তই যাক ভাব
মূৰ্খ জনতা
মূঢ় জনতা
জড় জনতা বুলি
যাৰ হ'ব খোজা স্বয়ংসিদ্ধ নেতা
সেই জনতা আই প্ৰবুদ্ধ হ'ল ।
(সাৱধান সাৱধান)

ইয়াতে, শোষিত, লাঞ্ছিত, দলিত মানুহৰ মংগলৰ বাবে তেওঁৰ ভাষা মুখৰ হৈ উঠিছে —

নৃশংসতাৰে যি মানুহক
গচকি গচকি
শুহি শুহি খাই
অসুৰৰ স্বৰ্গ ৰচি প্ৰমোদৰ
কাৰেঙত থাকি
মমিমূৰ কৰি পৃথিৱীৰ ন্যায়
নিৰ্বিকাৰে টোপনি যায়
সিহঁতৰ বাবে নাই,
নাই, নাই ~~কোনো~~
কোনো অনুকম্পা নাই ।

সমকালীন অসমৰ জনগণক ধৰ্ম আৰু জাতপাতৰ ভেদাভেদ নাৰাখি একতাৰ ডোলেৰে বান্ধ খোৱাৰ বাবে জ্যোতিপ্ৰসাদে জনতাক আহ্বান জনাইছে এনেদৰে —

ময়েই খাছীয়া, মই জয়ন্তীয়া
ডফলা মোৰৰ ওঁকা

মইয়ে চিংফৌ উভয়মৰ মিৰি
সোণৰ শিৰীয়া ডেকা,
বিজয়ী আহোম কছাৰী কোঁচৰ
মেছৰ কুমাৰ মই
ৰাজবংশী ৰাভা,
কপালত জ্বলে শত গৌৰৱ আভা।
—(অসমীয়া ডেকাৰউক্তি)

এইদৰে বিচাৰ কৰিলে দেখা যায়— বিশ্বশিল্পী জ্যোতিপ্ৰসাদৰ কবিতা, গীত আদি ৰচনাসমূহ জাতীয়তাবোধেৰে আচ্ছন্ন হৈও বিশ্বজনীন সুৰেৰে ঝংকাৰিত হৈছে। তেওঁ আছিল সংস্কৃতিৰ পূজাৰী। তেওঁৰ ধাৰনাত সংস্কৃতি কেৱল শিল্প বা চিন্তাই নহয়—সি এক ৰাজনৈতিক তথা সামাজিক ব্যৱস্থাও। গতিকে কবি লেখক, শিল্পী জ্যোতিপ্ৰসাদ কেৱল জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালাই নহয়; প্ৰকৃততে তেওঁ জনতাৰে আন এটি ৰূপ। সেয়েহে তেওঁৰ প্ৰাণত জনতাৰ স্থান; জনতাৰ সমস্যাই তেওঁৰ সমস্যা, জনতাৰ ভাষাই তেওঁৰ সদঘৰ ভাষা—

মই, মই পৃথিৱীৰে জনতাক
মই ৰূপে দেখি
মই হৈও, মই আমি হওঁ।
—(শিল্পীৰ আলোকযাত্ৰা

অসমীয়া চলচ্চিত্ৰ জগতলৈ জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালা দেৱৰ অৱদান

অসমীয়া সাহিত্য-সংস্কৃতিৰ জগতলৈ প্ৰকৃত অৰিহণা আগবঢ়োৱা ৰূপকোঁৱৰ জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালা আছিল একেধাৰে শিল্পী, কবি, গীতিকাৰ, সুৰকাৰ গায়ক, গল্প লেখক, ৰাজনীতিবিদ, সাংবাদিক আৰু অসমীয়া কথাছবিৰ জনক। ১৯০৩ চনৰ ৩০ জুন তাৰিখে ডিব্ৰুগড়ৰ তামোলবাৰী চাহ বাগিচাত জন্মগ্ৰহণ কৰা জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালা হ'ল পৰমানন্দ আগৰৱালা আৰু কিৰণময়ী দেৱীৰ সুযোগ্য সন্তান। ডিব্ৰুগড়, তেজপুৰ আৰু কলকাতাৰ, নেচনেল কলেজত শিক্ষা গ্ৰহণ কৰা জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালাই ১৯২৬ চনৰ চেপ্তেম্বৰ মাহত এডিনবাৰ্গ বিশ্ববিদ্যালয়লৈ যায়। তাত তেওঁ পঢ়া-শুনা কৰাতকৈ সংগীত, নাটক, বোলছবিৰ জ্ঞান লাভ কৰাতহে অধিক গুৰুত্ব দিছিল। তেওঁ কেম্ব্ৰিজৰ ত্ৰিনিত কলেজত গিইটিকৰ শিক্ষা গ্ৰহণ কৰিছিল।

কথাছবি এখন নিৰ্মাণ কৰিবৰ বাবেকৈ অসমত কোনো সা-সুবিধা নথকা সত্ত্বেও তেওঁতে ১৯৩৩ চনত ভোলাগুৰি চাহ-বাগিচাত 'চিত্ৰবন' ষ্টুডিঅ' নিৰ্মাণ কৰিছিল। ইকৰা, বাঁহ, বেৰ, বেত, কাঠ আদি ব্যৱহাৰ কৰি তেওঁ দৃশ্য সজ্জা নিৰ্মাণ কৰিছিল। পকা মজিয়াৰ সলনি তলখন গোবৰ মাটিৰে লিপি শুদ্ধ কৰি লৈছিল। এখন ছবি নিৰ্মাণ কৰিবৰ কাৰণে প্ৰয়োজনীয় শব্দ গ্ৰহণ কৰা যন্ত্ৰ ব্যৱহাৰ কৰি অসমীয়া ভাষাৰ প্ৰথম কথাছবি জয়মতী নিৰ্মাণ কৰিবলৈ জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালাই অশেষ কষ্ট চেষ্টা আৰু ত্যাগ স্বীকাৰ কৰিবলগীয়া হৈছিল।

অসমবাসী লক্ষীনাথ বেজবৰুৱাই ১৯১৫ চনত লিখা জয়-মতী কুঁৱৰী নামৰ বুৰঞ্জীমূলক নাটকখনৰ ১৯৩৪ চনত চিত্ৰনাট্য ৰচনা কৰি জ্যোতিপ্ৰসাদে জয়মতীক কথাছবিৰূপে সজাই পৰাই তুলিবলৈ দৃশ্যগ্ৰহণৰ কাম আৰম্ভ কৰিছিল।

নতুন শৈলী আৰু কাৰিকৰী কৌশল প্ৰয়োগ কৰি নতুনত্ব প্ৰদান কৰাৰ চেষ্টা কৰা জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালাৰ প্ৰথম অসমীয়া কথাছবিখন ১৯৩৫ চনৰ ১০ মাৰ্চত কলিকতাৰ (বৰ্তমান জ্যোতি চিনেমা) হ'লত আৰু দহদিনৰ পাছত অৰ্থাৎ ২০ মাৰ্চত গুৱাহাটীৰ কুমাৰ ভাস্কৰ নাট্য মন্দিৰত মুক্তি লাভ কৰিছিল। ৬০,০০০টকাৰ বাজেটেৰে নিৰ্মাণ কৰি উলিওৱা জয়মতী কথাছবিখনে সফলতা লাভ কৰিব নোৱাৰিলে। আৰ্থিক ভাৱে তেওঁৰ যথেষ্ট লোকচানৰ সন্মুখীন হ'ব লগা হৈছিল।

১৯৩৯ চনত জ্যোতিপ্ৰসাদে মাত্ৰ ১৫,০০০ টকাৰ বাজেটেৰে আৰু কমদিনৰ ভিতৰতে কলকাতাৰ ষ্টুডিঅ'ত ইন্দ্ৰ-মালতী নামৰ দ্বিতীয়খন কথাছবি নিৰ্মাণ কৰে। জ্যোতিপ্ৰসাদে ছবিখনত জয়মতীত থকাৰ দৰে যাতে কোনো ত্ৰুটী ৰৈ নাযায় তাৰবাবে চেষ্টা কৰিছিল। অসমীয়া চলচিত্ৰ জগতত জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালাৰ জয়মতী প্ৰথম বুৰঞ্জীমূলক আৰু আৰু ইন্দ্ৰমালতী প্ৰথম সামাজিক কথাছবিৰূপে চিহ্নিত হৈ ৰ'ব।

জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালাই পাছত প্ৰহ্লাদৰ ওপৰত অসমীয়া শিশুকথাছবি প্ৰথম নিৰ্মাণ কৰে। আৰু অতুল চন্দ্ৰ হাজৰিকাক প্ৰহ্লাদৰ ওপৰত চিত্ৰনাট্য ৰচনা কৰিবলৈ

আদেশ দিছিল। অন্যহাতে অসমীয়া সংস্কৃতিক জনসাধাৰণৰ আগত উজ্বলাই তুলিব পৰাকৈ আমাৰ গাঁও নগৰৰ কথাছবি এখন নিৰ্মাণ কৰাৰ মানস কৰিছিল যদিও বাস্তৱত ৰূপায়ণ কৰিব নোৱাৰিলে। ১৯৫১ চনৰ ১৭ জানুৱাৰী তাৰিখে আবেলি ৩ বাজি ২৫ মিনিটত তেজপুৰৰ পকীত (বৰ্ত্তমান জ্যোতি চিত্ৰবন) ত অদৃবন কৰ্মৰ ভৰ ক্লান্তি হৈ কৰ্কট ৰোগত আক্ৰান্ত জ্যোতিৰ জেউতি চিৰদিনৰ বাবে বিদায় ল'লে।

— হেৰাজিৎ ডিহিঙীয়া
প্ৰথম ষাণ্মাসিক
অসমীয়া বিভাগ

দৃষ্টি

১। 'জাতিংগা' এটা জেমি নপা শব্দ। ইয়াৰ অৰ্থ হ'ল বৰষুণ আৰু পানীৰ প্ৰতিবেগ। ই উত্তৰ কাছাৰ পাহাৰীয়া ঠাই। প্ৰতিবছৰে ইয়াত বহু পখীয়ে আত্মজাহ যায়।

২ পৃথিৱীৰ চৰাইবোৰৰ ভিতৰত আটাইতকৈ বেছি দূৰত্ব অতিক্ৰম কৰা চৰাইবিধ হ'ল – 'আৰ্কটিক টাৰ্ন'।

৩। জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালাই নিজ প্ৰচেষ্টাত সাজি লোৱা ষ্টুডিঅ'টোৰ নাম – 'চিত্ৰবন'। শোণিতপুৰৰ ভোলাগুৰি চাহ বাগিচাত অৱস্থিত।

৪। 'জ্যোতি চিত্ৰবন' – গুৱাহাটীৰ কাহিলীপাৰাত অৱস্থিত। ১৯৬৮ চনৰ ২৭ জানুৱাৰীত এই ষ্টুডিঅ'ৰ শুভ উদ্বোধন হয়।

৫। ১৯৩১ চনত প্ৰথম ভাৰতীয় সবাক চলচিত্ৰ "আলম আৰা" ই মুক্তি লাভ কৰে।

৬। ১৯৩৫ চনৰ ১০ মাৰ্চত প্ৰথম অসমীয়া চলচিত্ৰ 'জয়মতী'ৰ মুক্তি লাভ হয়।

DEPARTMENT OF ASSAMESE
MAJOR CLASSES

FOREVER